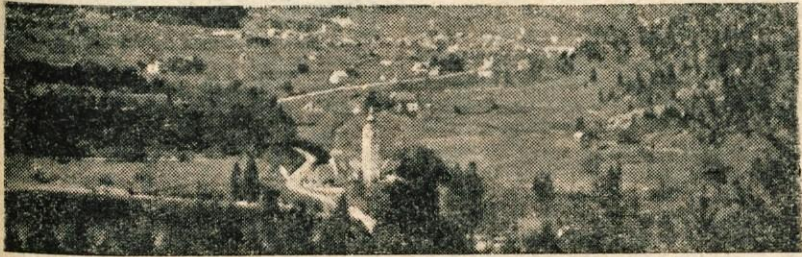

IZ vsebine:

- ZUNANJE-POLITIČNI KOMENTAR
Alžirska vlada — str. 2
- S PLENUMA SVETA SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV OLO KRANJ
Razprava v znamenju pobud — str. 5
- PRED NEDELJSKO PROSLAVO V CERKNEM
Tu in onstran žice — str. 7

● IZ PERSPEKTIVNIH PLANOV NAŠIH OBČIN
Gozdovi, živina in naravne lepote, osnovni viri dohodkov bohinja občine — str. 3

NENAVADNA EKIPA ASFALTERJEV

Skoraj povsod, kjer so na Gorenjskem asfaltirali ceste, je delala tudi ekipa dvanajstih delavcev, med katerimi je deset ožjih sorodnikov s priimkom Čulo iz Livnega (Bosna in Hercegovina). Trije so celo bratje. Zadnje dni asfaltirajo cesto v Kranju, med Sindikalnim domom in časopisnim podjetjem »Gorenjski tisk«.

S seje Sveta za delo OLO Kranj

Pomoč gospodarskim organizacijam

Ustanovitev zavoda za izobraževanje kadrov - Primerjalne in specialne analize - Izobraževanje vodilnih in strokovnih kadrov - Pomoč strokovnjakov iz Ljubljane

Svet za delo je na torkovi seji razpravljal o ustanovitvi, pravih in predačunu Zavoda za izobraževanje kadrov in proučevanje organizacije dela v Kranju.

Zavod je praktično s svojim delom že pričel. V nekaterih podjetjih že izvaja anketo zadovoljstva. Uradno pa bo začel poslovati šele, ko bo registriran.

Kakšne so naloge Zavoda? Svet za delo je sprejel začasni program in plan dela Zavoda za izobraževanje kadrov in proučevanje organizacije dela. Zavod bo po naročilu gospodarskih organizacij, državnih organov in družbenih organizacij izdeloval razne vrste analiz, n. pr. analizo zadovoljstva, izobrazbe, medsebojnih odnosov in kadrovske politike v gospodarskih organizacijah in tovrstne primerjalne analize za več gospodarskih organizacij. Te analize obsejajo iz anketa delavcev, vodilnih oseb in analize rezultatov teh anket. Vsebujejo tudi konkretni predlog za vodenje kadrovske politike, za organizacijo personalne službe in za izobraževanje. Nadalje bo delal ekonomske analize poslovanja na osnovi predloženih obračunskih, planskih, statističnih in drugih podatkov ter strokovnega pregleda poslovanja podjetja; potem organizacijske analize, ki obsegajo organizacijsko in funkcio-

nalno shemo podjetja, analizo rezultatov analitske ocene in analizo plačilne politike. Analize (vsaka bo obsegala tudi ustrezne predloge) se bodo opravljale po enotnem planu za vsa podjetja, da se omogočijo primerjave. Zavod bo delal tudi specialne analize po želji gospodarskih organizacij, na primer analizo trga, priprave dela, administrativnih postopkov, normiranja itd. Nudil bo pomoč gospodarskim organizacijam pri izdelovanju načrta za organizacijo ali reorganizacijo posameznih oddelkov ali celotnega podjetja, pri izdelavi raznih pravilnikov itd. Pomoč bo dajal vedno le na osnovi ustreznih analiz.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Gorenjka - državna prvakinja

Majda Kralj z Jesenic, ki je tekmovala na 13. državnem prvenstvu v streljanju, je v streljanju z malokalibrsko puško domače proizvodnje osvojila s 489 krogi prvo

MAJDA KRALJ

mesto. Tudi ekipno je ženska ekipa Slovenije z 2.267 krogi zasedla prvo mesto.

Drudi predstavnik z Gorenjske Franc Peternelj iz Kranja je dosegel prav tako lep uspeh. V streljanju z malokalibrsko puško je osvojil drugo mesto s 526 krogi.

Razprava o letošnji turistični sezoni

Lahko bi bilo še bolje

S plenuma Občinskega komiteja na Bledu

V sredo, 24. septembra zvečer se je na Bledu sestal razširjeni plenum Občinskega komiteja ZKS. Plenumu so prisostvovali tudi nekateri gostinski delavci. Razpravljali so o uspehih pretečene turistične sezone, o pomanjkljivostih, ki jih je le-ta pokazala in o perspektivnem razvoju turizma na območju blejske občine.

Podrobne analize letošnje turistične sezone na Bledu doslej še niso napravili. Zato so na plenumu sklenili, da je tak pregled treba narediti vsaj do 15. oktobra. Po tem datumu bo plenum Občinskega odbora Socialistične zveze še enkrat razpravljal o teh problemih.

Poročilo je prebral tov. Kunšič. V njem je predvsem statistično nanizal uspehe, ki so jih v letošnji turistični sezoni dosegli na Bledu. V letošnjem letu je število

gostov presegllo vse doslej dosežene številke. Čeprav je bilo število inozemskih obiskovalcev letos za okoli 3000 niže kot leta 1955, je bilo skupaj gostov letos več, ker je narasel priliv domačih letoviščarjev.

V poročilu pa ni bilo nič povedanega o pomanjkljivostih, ki jih deloma upravičeno deloma pa tudi neupravičeno, ni bilo malo. Preveč optimistične ugotovitve lahko blejske gostince močno zavedejo. Zato je toliko bolj potrebno statističnim podatkom dodati še kritično analizo, ki naj osvetli predvsem problem gostinskega kadra, finančnega poslovanja gostinskih podjetij, problem investicij in druge pereče probleme, ki ovirajo še hitrejši vzpon blejskega turizma.

Bližnji plenum Občinskega odbora SZDL bo moral opraviti to nalogo.

-ik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI, ŠT. 74 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 26. SEPTEMBRA 1958

Prevozi ali stanovanja?

12. seja Okrajnega ljudskega odbora Kranj

Zaprmo tovarniška vrata

Odnosi med ljudmi v kolektivih postajajo problem številka ena - 8 osebnih avtomobilov odveč - Kadrovske spremembe na OLO

Dvanajsta skupna seja obeh zborov OLO, ki je bila v torek, 23. septembra, je imela na dnevnem redu zelo važno vprašanje: razpravo o tarifi politiki v naših podjetjih. To vprašanje je nujno vključilo v razpravo tudi odnose v delovnih kolektivih, produktivnost dela in podobno. Ta problematika, ki je zelo široka in važna, bo na dnevnem redu tudi na prihodnji seji OLO, ko bodo odborniki razpravljali o polletnih obračunih naših gospodarskih organizacij.

O nekaterih vprašanjih, ki so jih odborniki pretresali na sedanjih seji, smo že poročali.

NA ZBORU PROIZVAJALCEV

Člani zbora proizvajalcev so pred skupno sejo najprej razpravljali o servisu za prevozne storitve. V načelu so se strinjali, da bi v servisu lahko ekonomičneje koristili razpoložljiva vozila. Po predlogu Sveta za notranje zadeve in občo upravo naj bi se ustanovil tak servis v Kranju z 11 avtomobilov in 6 servisnih enot po občinah: Jesenice, Bled, Tržič, Škofja Loka, Radovljica in Bohinj.

Toda Občinski ljudski odbor v Kranju je predložil spremembo take rešitve. Zahteval je, da se dovoli tudi občini ustanoviti posebno servisno enoto. Odborniki so ta predlog sprejeli. Precej razprav pa je na seji povzročil predlog, ki ga je dal odbornik Janko Podboršek, da se podobno servisno enoto dovoli tudi Upravi za ceste. Končno so ta predlog odklonili. Tako je

sedaj v servisu pri OLO 9 vozil, ja delavstva. V prvih sedmih mesecih letos se je v naših podjetjih (z izjemo Cerkelj, Železnikov in Gorenje vasi) pa 7 servisov z 11 vozili. Kar 8 vozov pa je po sedanjem razporedu ostalo odveč in so na razpolago za prodajo.

Odborniki zbora proizvajalcev so na isti seji odobrili tudi najetje kredita v znesku 5.538.000 din za potrebe arondacije zemljišč. Gre za arondacijo v Cerkljah, Hrastju, Mavčičah, Zabnici, Škofji Loki in Poljčah.

Sprejeli so tudi predlog, da se v Kranju osnuje dvoletni pripravljalni tečaj za tekstilne tehnike. V glavnem bo ta tečaj v pomoč borem NOB in drugim delavcem, da si poleg pridobljene prakse v tekstilni stroki pridobijo tudi potrebno teoretično podlago in položajo izpite. Za tečaj je že prijavljenih 30 udeležencev iz BPT Tržič, Tiskanine, IBI, Škofjeloške predilnice in iz drugih tekstilnih podjetij.

NOVI DELAVCI ZMANJSUJEJO ŽIVLJENJSKO RAVEN OSTALIM

O poročilu, ki ga je na skupni seji prebral predsednik Sveta za delo Berti Brun, se je razvila živahna razprava. Odborniki so se zanimali za probleme tarifne politike, o zaposlovanju delavcev, o inspekcijah dela in podobno. V glavnem so se vsi strinjali, da je treba zapreti vrata naših tovarn oziroma omejiti sprejemanje novih delavcev, ki vsekakor zmanjšujejo življenjsko raven ostalim. Hkrati pa, kot je bilo rečeno, dela velike težave tudi nestalnost (fluktuaci-

Iz poročila o izpolnitvi okrajnega družbenega plana za prvo polletje 1958, je razvidno, da so v tem obdobju industrijska podjetja v kranjskem okraju za razne izdatke, kot so prevozi in podobno, porabila nič manj kot 63 milijonov 59.379 dinarjev. Če vzamemo, da je bila samo polovica teh sredstev porabljenih za prevoze, bi iz te vsote v pičlih pol leta lahko zgradili 16 skromnejših stanovanj in še nekaj samskih sob. S tem bi se povečala možnost za priselitev novih delavcev v bližino tovarn in s tem bi polagoma potreba po sicer zelo dragih prevozih odpadla.

V izvajanju perspektivnega plana bi morala torej podjetja bolj skrbeti, da s pospešeno stanovanjsko gradnjo ustvarijo čim več možnosti, da se delavci primaknejo bliže k svojemu delovnemu mestu.

Te dni so v Stražišču pri Kranju, nasproti Doma »Svobode«, začeli z buldožerjem izkopavati zemljo in se s tem lotili izgradnje novih vrstnih hiš. Čeprav načrti predvidevajo na tem območju precej veliko naselje, bodo za sedaj zrastle le tri hiše, ki jih gradi tovarna gumijevih izdelkov »Sava« iz Kranja.

TE DNI PO SVETU

Najnovjši britanski načrt o Cipru bo začel veljati 1. oktobra. Pri tem ne izključuje možnosti, da bo guverner Food pozval arhiepiskopa Makariosa, naj se vrne na otok. Britanski varnostni organi so opozorili britanske državljane na Cipru, naj si preskrbe dovolj živeža za primer, če bi nastali neredi, ko bodo uveljavili novi načrt.

Jugoslovanski veleposlanik Josip Djerdja je v ponedeljek odpotoval na Sinajski polotok. Dva dni se bo mudil v taborišču jugoslovanskega oddela v El Arišu ter v Gazi, kjer je štab varnostnih sil OZN.

Sovjetska vlada je izgnala iz države ameriškega novinarja Roya Essoyana, ker je kršil predpise o cenzuri.

V Pragi se je začela v ponedeljek konferenca sindikatov kovinarjev iz 35 dežel. Na konferenco so prišli kot opazovalci tudi predstavniki jugoslovanskih kovinarjev.

V Parizu so se začela v ponedeljek jugoslovansko-francoska trgovinska pogajanja. Ob začetku razgovorov je bilo izraženo prepričanje, da bo dosežen sporazum o povečanju trgovinske menjave.

Predsednik Komiteja za zunanjo trgovino in član ZIS Ljubo Babič, ki se mudil na Poljskem, se je v ponedeljek sestel z ministrom za zunanjo trgovino Vitoldom Trompczynskim, razgovor je bil posvečen trgovinski menjavi blaga med obema deželama.

Britanske ladje so v ponedeljek streljale na italijansko ladjo »Enotria«, ki se je pojavila v ciprskih vodah. Neki britanski častnik je kapitanu ladje izjavil, da so streljali zaradi tega, ker se ni menil za signale z britanskega rušilca. Po preiskavi je ladja nadaljevala pot v Limasol.

V Beograd je prispel v torek predsednik maroške posvetovalne zbornice Mahdi Ben Barka. Kot gost predsednika naše Zvezne ljudske skupščine se bo mudil pri nas do 3. oktobra.

Alžirski borci so v torek streljali sredi Pariza na policijski patrolni avtomobil. V Metzju so napadli francoskega podčastnika, ki je potem v bolnišnici podlegel ranam.

Glavni tajnik Atlantske zveze Paul Henri Spaak je prišel v Atene na razgovore z grškimi državniki o ciprskem vprašanju. Ob prihodu je izrazil optimizem glede izida teh razgovorov.

Etnarh Makarios je v razgovoru z britansko laburistično poslanko Barbaro Castle predlagal, naj bi Ciper po nekem obdobju samouprave postal neodvisna država, ki se ne bi združila ne z Grčijo ne s Turčijo. Makarios je dejal, da take neodvisne ureditve ne bi smeli spreminjati ne s priključitvijo otoka h Grčiji, ne z razkosavanjem otoka, in tudi ne kakorkoli drugače, dokler OZN takšne spremembe ne bi odobrila.

Pariška policijska prefektura je objavila, da so od 15. do 21. septembra v Parizu ubili 5 Alžircev, ravno toliko ranili, 90 pa aretirali. Razen tega so preverili identiteto 4606 Alžircev. Vojaškim sodiščem v Oranu in Constantinu v Alžiriji so izročili 257 aretiranih Alžircev.

V četrtek je prispel na uradni obisk v našo državo predsednik norveške vlade Einar Gerhardsen. V naši državi se bo zadržal teden dni.

Katastrofalne poplave v Mehiki so na več krajih porušile rečne nasipe. Voda je zalila velike dele dežele. Kaže, da je ostalo brez strehe okrog 70.000 ljudi. Salamanca je popolnoma opustošena. Ljudje so pobegnili v bližnje gore, kjer jim je skoraj nemogoče pomagati. Deževje še ni prenehalo.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK TEJ. UREDNIŠTVA ŠT. 397 — UPRAVE ŠT. 475 TEKOCI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 807-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESECNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI
ALŽIRSKA VLADA

V Alžiriji je bilo te dni vse po starem: na dnevnem redu spopadi med francoskimi vojaškimi enotami in oddelki alžirske osvobodilne armade, nekaj eksplozij po mestih, nekaj novih aretacij in tako dalje, podobno, kakor že 4 leta teče življenje v tej deželi. Toda Francozi, ki bivajo tam, so nekako z večjim zanimanjem ogledovali arabske obraze. S Kaira je namreč prispela novica, da so tam sestavili prvo alžirsko vlado. Ta bo delala na tujem — to je v Egiptu — toliko časa, dokler ne bo Alžirija osvobodjena doma, nekje v skritih krajih, pa bo imela svoje predstavništvo, ki bo izvajalo vojaške, politične in upravne naloge.

Novo vlado so takoj priznale ostale arabske dežele, v številni Jordanijo, Maroko in Tunizijo. — Arabska liga je tudi razglasila, da bo Alžirija njena nova članica. Teh novic kajpak v Parizu niso sprejeli z veseljem. Sicer so jih pričakovali že nekaj časa, vendar pa si lahko zamišljamo, da so neprijetno vplivale na razpoloženje političnih krogov, ki so zdaj na oblasti in ki pričakujejo, da bodo ostali tudi po nedeljskem referendumu. Francija se je po razglasitvi alžirske vlade znašla v dokaj nerodnem položaju: v tistih državah, ki so že ali še bodo

priznale novo alžirsko vlado, bodo nujno nastale spremembe v odnosih s Francijo in obratno. To pa vsekakor ni v interesu niti 'ranc. naroda niti njegove sedanje vlade, zlasti še, če hoče obdržati določen vpliv, sodelovanje, oziroma druge vezi z arabskim svetom.

Dejstvo je, da so si Alžirci z vztrajnim bojem za osvoboditev pridobili simpatije vsega sveta in da je Francija v pogledu Alžirije že dolgo na krivih potih.

Razglasitev nove vlade je pravzaprav alžirski odgovor na francoski referendum. Alžirski voditelji so že prej opozarjali, da bo alžirsko ljudstvo odklonilo kakršne koli vezi s Francijo, ki bi pomenile odvisnost, toda žal vladni krogi v Parizu niso prisluhnili niti nujnemu razvoju alžirskega vprašanja niti današnjemu dejanskemu položaju. Zdaj so se znašli pred dejstvom, da imajo zdaj opraviti s samostojno deželo, ki ima svojo vlado in bo verjetno v kratkem dobila tudi določeno mesto v mednarodnem življenju. V takem položaju vsakdanjih trditve v Parizu, čes, da je Alžirija Francija, da je osvobodilna armada samo skupina roparjev in podobno, da so napadi alžirskih kamandosov na franco-

skih tleh samo delo razgretih glav posameznih alžirskih fanatikov in da je alžirsko vprašanje notranja francoska zadeva — nihče več ne bo mogel jemati resno — kaj šele jih podpisati! De Gaulle je sicer v osnutku za novo ustavo predvidel neke nejasne oblike odnošajev z Alžirijo, toda Alžirci so na to že odgovorili. Razglasitev vlade je samo potrdilo, da niti za las ne bodo odnehali.

Marsikdo bo mislil: kakšna škoda, da se taka država, kakršna je Francija, izčrpa v problemu, za katerega je več kakor jasno, kako se bo razvijal. Tok reke sicer lahko zajeziš, a da bi ga prisilili teči v nasprotno smer, tega ne bi zmogel nihče. Tako je tudi z alžirskim vprašanjem.

Pa še dve, tri besede o članih alžirske vlade. Predsednik Ferhat Abas je dolgoletni borec za alžirske pravice, podpredsednik Ben Bella je bil med pobudniki vstaje, a so ga Francozi aretirali in je že nekaj časa v francoskih zaporih, obrambni minister Krim Belkadem je eden izmed vojaških vodij alžirske armade, prav tako pa so vsi ostali doslej zavzemali vodilne položaje v vrstah alžirske osvobodilne fronte.

JELO TURK

kratko, vendar zanimivo

118.000 DIN ZA AVTORJE
TEHNIČNIH IZBOLJŠAV

Komisija za oceno tehničnih izboljšav v jeseniški železarni je predlagala trinajstim avtorjem izboljševalnih predlogov nagrade v skupni višini 118.000 din. Predlog je podjetje odobrilo in nagrade izplačalo delavcem: Ivo Podlipcu, Francu Iskri, Jožetu Prešernu, Janezu Podlipniku, Ferdu Okrožniku, Juriju Dolencu, Janezu Gmajnarju, ing. Urbarju, ing. Urbanciču, Gregorju Novaku, Francu Arnežu in Francu Štampfeljnu.

PRED TEDNOM OTROKA
V RADOVLJICI

Pri občinskem ljudskem odboru v Radovljici je bila že ustanovljena komisija za izvedbo prireditev v Tednu otroka. Poleg organizacije prireditev v tem tednu, kakršna bo med drugimi tudi slavnostna akademija dne 9. oktobra, na kateri bo sodelovala Svoboda z Jesenic, si je omenjena komisija začrtala tudi delo za ves čas naprej.

Tu je treba omeniti predvsem sklep, da bodo s prvim oktobrom pričele z delom mlečne kuhinje po vseh šolah v občini. S tem v zvezi bo v Tednu otroka organizirana tudi nabiralna akcija za zbiranje sadja, da se bo prehra-

na v teh kuhinjah v zimskih mesecih izboljšala.

Prav tako se bo začelo tudi s pripravami za ureditev otroškega igrišča v bližini kopalnišča, saj so načrti že narejeni.

V tem tednu bodo po vseh šolah tudi roditeljski sestanki, ki bodo seznanili starše z vsemi problemi nove šole. Ustanovljena pa bo v Radovljici stalna šola za starše, ki bo nadaljevala s predavanji, ki so sicer precej nerodno pričela že lani. N. R.

SREBRNE URE — NAGRADA ZA
POŽRTVOVALNO DELO

Prejšnji teden so na seji delavskega sveta podelili petim delavcem tovarne »Inteksa« v Kranju srebrne ure kot nagrado za njihovo 30-letno požrtvovalno delo v tej tovarni. Delavci Bogataj Ivan, Janez Kristan, Križnar Anton, Mikež Lovro in Jereb Pavla to priznanje vsekakor zaslužijo. Čestitamo!

SADNA PREDELOVALNICA
V CERKLJAH

KZ je spravila v obrat novo, izboljšano sadno stiskalnico in Baumannov zvonec za sladke sok. Ta novi zadržni obrat bo pri obilni sadni letini zelo koristen cerkljanskim sadjarjem, ker sadna trgovina nikakor ne more z mrtve točke, vsega sadja pa tudi ne morejo svežega spraviti in ne posu-

šiti. Za žganje je pa še odpadkov dosti. Aparat za sladke sok bo gospodinjim prihranil mnogo kuhinjskega dela. Za malo odškodnino si bodo lahko preskrbele osvežujočo krepilno pijačo, potrebno predvsem otrokom in bolnikom.

CESTO NA BLEJSKO DOBRAVO
RAZŠIRJAJO IN UREJAJO

Avtomobilska cesta, ki veže Jesenice z Blejsko Dobravo, je bila zadnje čase dokaj neurejena in na nekaterih krajih za srečanje preozka. Komunalna dejavnost, ki je letos na Jesenicah zelo živahna, tudi ni prezrla ceste na Blejsko Dobravo. Že nekaj časa jo urejajo in širijo. Trenutno je cesta Podkočna—Blejska Dobrava zaradi popravil zaprta, bo pa do zime urejena in bo velikega pomena za normalen promet med Jesenicami in Blejsko Dobravo. Priznati je treba, da svet za komunalne in gradbene zadeve jeseniške občine letos zelo dobro rešuje težke komunalne probleme. U.

INVAZIJA KOLORADSKEGA
HROŠČA

Tudi v kamniškem okolišu lahko dan za dnevom ugotovljamo, da je bila v borbi proti koloradskemu hrošču storjena velika napaka. Po spomladanskem škropljenju in zapraševanju smo skoraj opustili kontrolo krompirišč. Ko so zdaj zorali krompir, se je koloradski hrošč razlezel na vse strani. Največ ga je na Bakovniku, kjer so njeve prav do asfaltirane ceste. Stanovaleci bližnjih hiš pravijo, da so doživeli pravo invazijo koloradarja na vrtove in celo v hiše. Na vsakem kupu posušenih krompirjevih stebel jih je na stotine. Kaj bomo ukrenili?

KAMNIŠKI PORFIR

Porfir iz doline Kamniške Bistrice bodo spet začeli izkoriščati, ker so zaloge v Kokri že pošle. Svoj čas je bil v kamnologu ob Bistrici velik drobilec. Razne velikosti porfirne gromozu so uporabljali za posipanje cest in pri gradnji asfaltiranih cest kot enakovredno zameno uvoženega bazaltne gromozu. Močna žila porfirne kamnine sega daleč ob Konjskem potoku in je neizčrpna.

JABOLKA V VIŠINI 1.250 m

Pred petimi leti so na planskem posestvu na Menini v višini 1.250 m zasadili 18 jablan mičurink. Drevesca prav lepo uspevajo. Že lani so cvetela, vendar je poleti toča sklestila prve plodove. Letos pa bodo skoro vsa drevesca obrodila prve sadove. Poskus je pokazal, da bi mogli zasaditi s sadnim drevjem vse prisojne obronke nad Tuhijsko dolino.

PRIČAKUJEMO VEČ RAZUMEVANJA

Društvo Rdečega križa v Kamniku bo zbralo sredstva za nabavo kolposkopa, aparata za ugotavljanje rakastih obolenj. Manjka pa jim še več kot polovica sredstev. Društvo pričakuje, da bodo zlasti delovni kolektivi pokazali za akcijo več razumevanja kot doslej.

naša
kronika

VEČ VOLIŠČ

V torek so na razširjenem plenumu Občinskega odbora SZDL vorili o problemih združništva in kmetijstva v kranjski občini ter o organizacijskih in kadrovskih spremembah. Sprejeli so sklep, da naj bo za volitve v zadrudne svete več volišč kot je bilo predvidenih. Ena glavnih nalog upravnih odborov vseh zadrug je razen izbire dobrih kandidatov tudi povečanje članstva v zadrugah, zlasti z mladimi ljudmi.

MLADINA SE PRIPRAVLJA NA
VOLITVE V OSNOVNE ORGANIZACIJE

Na razširjeni seji sekretariata Okrajnega komiteja LM so pred dnevi razpravljali o volitvah v osnovne organizacije LMS. V kranjskem okraju morajo biti volitve izvršene do 25. oktobra.

Stanje v osnovnih organizacijah LM, zlasti po vaseh, pa tudi v tovarnah, je sila kritično. Evidence o članstvu sploh ni. Članarina se skoraj ne pobira. Letnih konferenc ne prirejajo, da o ostalem delu sploh ne govorimo. Če pa so, je udeležba porazno nizka, govori pa o nedelavnosti in načrtih, namesto o uspehih.

Na Gorenjskem bodo v tem tednu o volitvah v osnovne organizacije razpravljali na svojih sejah vsi občinski komiteji. V ponedeljek je bila taka seja v Zireh.

Na šolah je stanje boljše. Na seji šolske komisije Okrajnega komiteja LMS, ki je bila pretekli teden, so predstavniki vseh nižjih in srednjih šol na Gorenjskem govorili o težavah pri svojem delu in o načrtih ob pričetku šolskega leta ter o uveljavljanju šolske reforme. 3.

ČEZ DOBRIH 14 DNI

prično v kranjski občini s sistematičnim proučevanjem gradiva VII. Kongresa ZKS

Na seji ideološke komisije pri Občinskem komiteju ZK Kranj so pred dnevi razpravljali o ideološkem delu v vrstah članov ZK kot tudi na drugih področjih. Naiveč je bilo govora o proučevanju gradiva VII. Kongresa Zveze komunistov Slovenije. Na območju kranjske občine je 66 osnovnih organizacij ZK. Za proučevanje gradiva so določili 60 študijskih grup s 25 do največ 40 udeležencev. Poleg komunistov, za katere bo obvezno proučevanje Programa ZK in ostalega kongresnega gradiva, bodo na razgovore vabili tudi člane odborov vseh organizacij in društev in občinstvo sploh.

Celotno gradivo so razdelili na štiri dele. S študijem o tem gradivu bodo začeli 15. oktobra in bi končali maja prihodnje leto. K. M.

PROUČEVANJE KONGRESNEGA
GRADIVA NA DNEVNEM REDU

Temeljit in poglobljen studij programa ZK in ostalega kongresnega gradiva je trenutno najvažnejša naloga članov ZK v blejski občini. Da bi bilo proučevanje gradiva sedmega kongresa načrtno in sistematsko, da bi pri tem sodelovala res večina članstva ZK, bodo študirali v obliki krožkov po osnovnih organizacijah ZK. Sestavljen je tudi poseben aktiv predavateljev, katerega člani bodo vodili razgovore s člani ZK in predavali o posameznih temah, sestavljenih na osnovi referatov, resolucije in programa.

Predavanja in razgovori o temah sedmega kongresa se bodo pričeli s 6. oktobrom in bodo v vsaki osnovni organizaciji ali krožku dvakrat mesečno do srede februarja.

ZARADI NOVOGRADNJE TRPE
CESTE

Ob Tomšičevi cesti na Jesenicah lepo napreduje gradnja novega šolskega poslopja, v katero se bosta že prihodnje šolsko leto vselili obe jeseniški osemletki. Gradbenemu podjetju gre za hitro in dobro gradnjo vse priznane. Ni pa prav, da ne uredi zasilne kanalizacije, oziroma zasilnih odvodov vode, katera ob nalivu povsem poplavi Tomšičevo cesto. Cesta je ob takih primerih skoraj neuporabna; voda cesto razjeda in odnaša material. Še nekaj takih nalivov, kot je bil v ponedeljek zvečer in Tomšičeva cesta od gradbišča osemletke do Cankarjevega trga bo spremenjena v strugo. U.

OBRAZI IN POJAVI

„ZLATA SREDINA“

SREDNJE POTI NI! Tako pravijo nekateri. Ali monarhija ali republika! Nekaj vmesnega pač ne more obstajati.

Do nezvesti bi se lahko prepirali o tem, pa ne bi daleč prišli.

»Srednja pot« pa je menda včasih le umestna. Poslušajte!

METKA OBISKUJE zdaj drugi razred gimnazije (lani je hodila v petgal). Šola ji ne dela posebnih težav. Je živahna, nasmejana deklica, rada poklepeta s sošolci (predvsem z onimi iz višjih letnikov), gre v kino in včasih na krajši sprehod. No, in zgodilo se je, čisto po naključju, da jo je toplega majskega večera sošolec spremil domov. Samo to in nič več! Niti za roko je ni prijel. Pred njeno hišo sta še malo postala in poklepeta — takrat pa je od nekod prišel njen oče. To je bil halo, da nikoli tega. Fanta je ozmerjal, da so mu kar lasje lezli pokonci, svojo hčer, »vlačugo«, ki se ponoči pajađaša s »propalimi barabami« kot je dejal, pa je doma pretepel. Tako jo je pretepel, da drugi dan ni prišla k pouku.

MICI ZIVI na manjšem posestvu. Pomaga materi pri domačih opravilih in dela na polju. Mimo njene hiše pelje cesta. Avtomobil iz inozemskimi tablicami, avtobusi, motoristi, kolesarji, pešci — skratka, pisana družina se dan za dnevom vrsti pred njenimi očmi. Nič mi čudnega, če si je mlado deklo pri enaindvajsetih letih zaželelo porezati z glave svoje dolge kite. Videla je moderne pričeske, pa je tudi sama hotela ujeti korak s časom. Mati njeni skromni želji ni nasprotovala, pač pa oče. Ta o »novi modi« sploh ni hotel ničesar slišati. Ni in ni šlo drugače; Mici je šla brez očetovega

dovoljenja k frizerju. Oče je bil besen. Leto dni ni s hčerko in ne z ženo spregovoril niti besedice, ni jedel pri skupni mizi. Sam si je kupal in spal na senu. Hčerke še danes ne sme videti brez rute na glavi.

In še nekaj! Mici je prikupno dekle. Kar je res je res! Gorje pa fantu, ki bi prišel zaradi nje k hiši. Oče noče popustiti. In deklica je stara enaindvajset let!

NEDELJA ZVEČER. Podeželska krčma, zakajena, mize so polite z vinom.

»Pij, Jožica!« pravi oče, zavaljen možakar petdesetih let, in izprazni kozarec črnega.

»Jožica, pij!« pravi mama in dvigne kozarec.

In Jožica, ki še nima šestnajst let, res pije. Kozarčki verjeto se praznijo in deklici postaja vroče. Njene oči so kalne: brezizrazno gledajo ljudi pri sosednjih mizah.

Oče pokliče natakario.

»Še en vermet za našo punčko,« pravi.

Jožica mora spet piti.

V sobo se primaje očetov »kolega«. Pijan je. Kaže, da mu je Jožica všeč. Suče se okoli nje in jo skuša poljubiti. Deklica se brani. Tedaj pa oče:

»Kaj pa se to pravi, Jožica! Bodi no prijazna z Zaneatom! Fejst poba!« je! Pa tudi sina ima. Ravno pravi bi bil zate!

Nekaj po polnoči so zapustili gostilno.

Jožica mora zjutraj v šolo.

TO SO TRI ZGODBICE iz življenja mladih ljudi, v katerih o »zlati sredini« ni govora. Niso izmišljene, nasprotno, kruto resnične so! Tako resnične, da utegnejo naše tri deklice njih posledice čutiti vse življenje.

at

Iz perspektivnih planov naših občin

Gozdovi, živina in naravne lepote,

OSNOVNI VIRI DOHODKOV BOHINJSKE OBČINE

V perspektivnem planu gospodarskega razvoja bohinske občine, sta kmetijstvo in turizem na prvem mestu. To je tudi prav, saj prav iz teh panog črpa bohinska občina največji del svojega narodnega dohodka. V kmetijski proizvodnji sta živinoreja in gozdarstvo v ospredju. Za razvoj turizma pa bo potrebno predvsem urediti gostinske obrate, trgovino in druge postranske dejavnosti, ki jih sedaj v Bohinju pogrešajo, a so za sodoben turizem nepogrešljive.

V kmetijstvo nameravajo v obdobju do 1961. leta investirati dobrih 55 milijonov dinarjev. Od te vsote mislijo del sredstev investirati za dograditev zadružnih gospodarskih objektov v Bohinjski Bistrici, Srednji vasi in Stari Fužini ter Koprivniku. Pripraviti nameravajo nadalje tudi načrte za meravajo nov centralno mlekararno. Del sredstev so namenili tudi za melioracije planinskih pašnikov, za mehanizacijo kmetijskih zadrug, za nabavo plemenske živine itd. Pri približno 17 milijonov sredstev bodo prespevale kmetijske zadruge.

Kljub precejšnji vsoti, ki jo bodo investirali v kmetijstvo in kljub dojakim dobrim načrtom za ureditev nekaterih konkretnih problemov kmetijske proizvodnje, pa presene-

ča dejstvo, da družbeni kosmati proizvod, ki ga bodo leta 1961 ustvarile kmetijske zadruge, ne bo nič večji, kot tisti iz leta 1956. To je vsakakor v nasprotju s VII. poglavjem perspektivnega načrta, kjer stoji, da mora biti »močnejša organiziranost in večja gospodarska moč kmetijskih zadrug odločilnega pomena za povečanje proizvodnje«.

V kmetijski proizvodnji nameravajo v prihodnjem petletnem obdobju predvsem skrbeti površine po žiti na račun povečane pridelave krmnih rastlin. S tem hočejo ustvariti osnovo za povečano število goveje živine. Razen tega bodo zvišali tudi število goveje živine z rodovnikom, in sicer na 1350.

PODALJŠATI SEZONO

V Bohinjski občini je približno 55 % celotne površine pod gozdovi. Les je tudi osnovno bogastvo občine. Na njem sloni vsa industrija v občini. Zaradi omejevanja poseka, pa bo treba industrijski obrat »Tomaž Godec« v Bohinjski Bistrici preusmeriti na proizvodnjo kvalitetnejših končnih izdelkov. Ker pa trenutno podjetje nima prostorov za predelavo lesa, bo potrebno v petletnem obdobju vložiti 74 milijonov dinarjev za njihovo izgradnjo in opremo.

Za turizem v Bohinjski občini je značilno, da je doslej sezona omejena le na tri poletne mesece. Osnovna težnja je, razširiti sezono tudi na zimske mesece. Bohinj naj bi spet postal središče zimsko-sportnega življenja, predvsem sankanja. V ta namen nameravajo že v prihodnjem letu začeti z gradnjo žičnice ob sankiški progi Belvedere v Bohinjski Bistrici. Odprto pa je še vprašanje žičnice na Vogel. Zanj imajo sicer v načrtu predvidena določena sredstva, predvsem za izgradnjo bifejev na vstopni in izstopni postaji, izgradnjo žičnice pa je še vedno preložena na obdobje po 1961. letu. Prav ta žičnica pa bi lahko postala osrednja turistična privlačnost Bohinja.

S turizmom tesno povezano je gostinstvo. Za razvoj gostinstva, predvsem za razširitev in modernizacijo gostinskega obrata, bodo v petletnem obdobju porabili okoli 119 milijonov dinarjev. Že v letošnji sezoni se je pokazalo, da primanjkuje tujskih sob in so morali turisti odhajati iz Bohinja. Zato bodo do 1961. leta z dograditvijo depandanse hotela Pod Voglom, z izgradnjo hotela Zlatorog in adaptacijo gostinskega podjetja Črna prst v Bohinjski Bistrici, povečali kapaciteto za 50 tujskih sob. Predvidevajo, da se bo na ta način gostinski promet do leta 1961 povečal za 115 %.

Tudi trgovina je tesno povezana s turizmom. Doslej pa trgovina ni šla vstric s povečanim prilivom turistov. Trgovin v Bohinju je celo manj, kot jih je bilo pred vojno. V obdobju do leta 1961 nameravajo zategadelj investirati za ureditev in opremo treh novih prodajal in za adaptacijo nekaterih trgovskih lokalov, okoli 30 milijonov dinarjev. Predvsem nameravajo urediti nove trgovske poslovalnice ob jezeru, razširiti in modernizirati pa tudi trgovske lokale v Bohinjski Bistrici.

SERIJSKA PROIZVODNJA NI VEČ OBRT

Za razvoj obrti bodo po petletnem planu porabili 20,5 milijona dinarjev. Podrobnejši načrt razvo-

ja imajo pripravljen predvsem za tista obrtna podjetja, ki počasi prehajajo na serijsko proizvodnjo. To so: ključavničarsko podjetje, krojaško podjetje »Sloga«, čevljarstvo podjetje in pa gradbeno podjetje Bohinj. Za ostala uslužnostna podjetja pa so samo deklarativno nanizane potrebe, medtem ko nekaterih konkretnih podatkov o njihovem razvoju v planu ni zaslediti. Zategadelj obstaja nevarnost, da bodo na račun donosnejših strok, zanemarili manj donosno uslužnostno obrt, kar se na noben način ne bi smelo zgoditi.

Na področju komunalne dejavnosti predvidevajo v bohinjski občini predvsem gradnjo nekaterih vodovodov, cesta in mostov. Pri tem računajo na pomoč prebivalstva, ki bi s samoprispevki lahko uredilo marsikateri objekt. Do leta 1961 nameravajo zgraditi približno 40 novih stanovanj. Iz stanovanjskega sklada pa mislijo financirati tudi izdelavo načrtov za opekarno, ki naj bi jo zgradili v Bohinju po letu 1961. Razen 62 km občinskih cest, ki jih mora vzdrževati občina, pa je osnovni problem prihodnjih let, asfaltiranje glavne ceste od Bleda do Bohinja. Od tega je odvisen tudi nadaljnji razvoj turizma v bohinjskem kotu. Sredstev za to investicijo seveda občina nima in jih bodo morali dobiti od drugod.

Do leta 1960. nameravajo zgraditi tudi lasten zdravstveni dom, deloma s sredstvi Zavoda za socialno zavarovanje, deloma pa s sredstvi občinskega ljudskega odbora. S štipendiranjem so si do 1960. leta zagotovili tudi ustrezen strokovni kader.

Gospodarski načrt predvideva, naj bi se v občini razvili trije šolski centri z obveznimi osemletnimi šolami, in sicer v Bohinjski Bistrici, Srednji vasi in na Koprivniku. Predvidevajo tudi, da bodo v bližnji prihodnosti zaradi vključitve višji hletnikov v šolo na Koprivniku, ukinili šolo na Gorjušah, ker bi v prvih štirih razredih ostalo le 9 do 11 učencev, za katere se šole ne splača vzdrževati.

Za pospešenje kulturno-prosvetne dejavnosti nameravajo investirati okoli 50 milijonov dinarjev za izgradnjo novega kulturno-prosvetnega doma v Bohinjski Bistrici. Čeprav je ta gradnja predvidena v načrtu, pa je precej problematična, ker imajo v planu zagotovljenih zanj le 1.300.000 dinarjev.

V načrtu je tudi precej drugih hipotetičnih postavk in zato ni povsem zanesljivo, da bo v celoti osnovan. Vendar bo velik uspeh za bohinjsko občino, če bo družbeni plan gospodarskega razvoja do leta 1961 ostvarjen vsaj iz osnovnih potezah.

Pred volitvami v zadružne svete

Začetek predvolilnih zborovanj

„Dobri zadružni sveti so predpogoj za uspešen razvoj kmetijstva!“

V nedeljo so se na Gorenjskem pričela predvolilna zborovanja pred volitvami v zadružne svete. Prvo je bilo v Kmetijski zadrugi v Zireh, združeno z 10-letnico zadruge. Od gostov so se ga udeležili predsednik OZZ Kranj Tone Hafner, ljudski poslanec Anton Peternej, tajnik mladih zadružnikov za Slovenijo Jaka Bogataj, direktor hranilnice v Škofji Loki Vladimir Žužek, predsednik žirovske občine Vinko Naglič in drugi. Zjutraj so imeli zborovanje mladi zadružniki, ob 10. uri je bila svečana seja zadruge, popoldne pa je na predvolilnem zborovanju govoril tovariš Hafner.

Zborovanje je otvoril predsednik zadruge Maks Oblak, referat o razvoju zadružništva v Zireh pa je prebral upravnik KZ Evgen Bogataj. Za tem je govoril tov. Hafner. Rekel je, da je kmetijska zadruza tista organizacijska enota, na kateri sloni celoten razvoj in napredek kmetijstva in gozdarstva. Zato mora biti notranje trdno organizirana, imeti mora dobro vodstvo, ker bo le na ta način zmožna voditi naše kmetijstvo po poteh, ki jih zahteva socialistični razvoj. Zato moramo posvetiti posebno pozornost izbiri ljudi za nove zadružne svete, v ljudeh-zadružnikih moramo vzgojiti zavest, da je le v sodelovanju z zadrugo njim kot tudi vsej naši družbi zagotovljen nemoten napredek, da je le v sodelovanju možno nadaljnje povečanje kmetijske proizvodnje. Predsednik OZZ Kranj je poudaril, da moramo pri volitvah upoštevati tudi kmečke žene, ki so nemalokrat še sužnje dela, in mladino.

V imenu OZZ Kranj je tov. Hafner podelil diplome sedmim naprednim zadružnikom za njihove izredne zasluge v razvoju kmetijstva v žirovski občini. Diplomsko je dobil tudi predsednik Aktiva mladih zadružnikov Franci Kavčič, ki je imel letos v pridelovanju krom-

V RADOVLJICI

V tork je bil v Radovljici sestanek SZDL, na katerem so predstavniki iz Radovljice, Lesc, Brezje, Zapuž, Hlebc in iz Nove vasi razpravljali o občinskih zborih kmetijskih zadrug in o volitvah v zadružne svete.

Pred dnevi so na občnem zboru KZ Ljubno sprejeli sklep, da se priključijo KZ Podnart. Zdrženim kmetijskim zadrugam Radovljica, Lesce in Brezje se bo verjetno priključila tudi kmetijska zadruza Begunje.

Zadružniki se temeljito pripravljajo na zadnje občne zbere in na volitve v zadružne svete. Aktiv mladih zadružnikov v Podnartu bo ob tej priliki organiziral razstavo, mladi zadružniki v Radovljici pa so sklenili, da se bodo vsi vpisali v kmetijsko zadrugo.

N. R.

pirja v sodelovanju z zadrugo izredno dober hektarski donos. Zadružni svet KZ Žiri bo štel 37 članov (27 zadružnikov, 10 uslužbencev). Za pogodbeno pridelovanje italijanskih sort pšenice so kmetje prijavili 10 ha njivskih površin, lani pa so na 15 ha pridelovali krompir, največ zgodnje sorte in merkur.

NA BLEDU

Te dni so se v vseh večjih krajih blejske občine zbrali politični aktivni SZDL in ostalih organizacij ter zastopniki zadrug, popoldne pa je o nalogah v zvezi s pripravami na volitve v zadružne svete in sestavili liste kandidatov. Zlasti dobro so opravili to nalogo v Ribnem in na Bohinjski Beli.

Na občinskih zborih zadrug, ki bodo v prvih dneh oktobra, bodo zadružniki sprejemali in potrjevali kandidatne liste.

KMETIJSKI ZADRUGI LESCE IN RADOVLJICA SE BOSTA ZDRUŽILI

Kmetijska zadruza v Lescah se bo s 1. oktobrom združila z zadrugo v Radovljici. Ta sklep je upravni odbor zadruge že sprejel na svoji zadnji seji, potrditi ga mora le še občni zbor. Zdrženim zadrug se bodo verjetno priključile tudi Brezje. V Radovljici so o kandidatih za volitve v zadružni svet že razpravljali in predvideli vanj tudi kmete iz Lesc in Brezje.

S SEJE SVETA ZA DELO OLO KRANJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

Druga naloga Zavoda je izobraževanje in pomoč pri izbiri vodilnega in strokovnega kadra ter organizacija izobraževanja za več gospodarskih organizacij (na primer organizacija trenažnega centra). Izobraževanje se bo vršilo vedno v zvezi z analizami ali raznimi oblikami organizacijske pomoči.

Program dela Zavoda se bo lahko razširil tudi na organiziranje raznih servisov za podjetja (na primer računovodske, reklamne itd.) in na publicistično delo.

Zavod bo letos delal samo s honorarnimi sodelavci in se posluževal strokovnjakov iz gospodarskih organizacij, v začetku prihodnjega leta pa bo postopoma začel nameščati stalne uslužbence. Za honorarnega direktorja Zavoda je Svet za delo predlagal tov. Kamušiča iz »Planike«. Pomoč so obljubili tudi najvidnejši strokovnjaki republiškega Zavoda za izobraževanje kadrov in proučevanje organizacije dela.

V razpravi je bilo poudarjeno, da mora biti Zavod za izobraževanje kadrov in proučevanje organizacije dela konkretna pomoč gospodarskim organizacijam in ne sme postati znanstveni inštitut.

3-ler

Za letošnjo sezono so v Zlatorogu povečali gostišče za 150 sedežev in uredili pliščice

Zakaj nastajajo razlike pri obračunu osebnih dohodkov po novem načinu

Od meseca julija dalje so dolžne vse gospodarske organizacije obračunati osebne dohodke svojim delavcem s kosmatimi zneski po posameznih osnovah, kot so n.pr. tarifne postavke, akordne postavke, premije itd. Preračun čistih dosedanjih osnov za ugotovitev osebnih dohodkov na kosmate zneske so gospodarske organizacije izvršile po predpisanih tabelah. Kosmati zneski posameznih osnov n. pr. tarifne postavke vsebujejo redni proračunski prispevek iz osebnega dohodka, prispevek za socialno zavarovanje in stanovanjski prispevek.

Pri obračunu osebnega dohodka se vsakemu delavcu odbije redni proračunski prispevek po predpisani lestvici, ki je progresivna. To pomeni, da je delavec, ki doseže višji osebni dohodek kot je določeno po osnovi osebnega dohodka to tarifnem in ostalih pravilnikih, tudi obdavčen z višjim odstotkom proračunskega prispevka. Po odbitku proračunskega prispevka se odbijeta še prispevek za socialno zavarovanje in stanovanjski prispevek.

osebni dohodek več, kot je predviden po tarifnem in drugih pravilnikih, če prekorači naznačene zneske, obračunan po višji stopnji. To povzroča tudi zmanjšanje čistega osebnega dohodka v istem mesecu. N. pr. delavec je v nekem mesecu opravil 208 ur in v rednem delovnem času, tarifna postavka je znašala 60 din, kosmata pa znaša 97 din na uro.

Po prejšnjem načinu se je obračunal zaslužek s čisto tarifno postavko in je v tem primeru znašalo izplačilo 208 x 60 din to je 12.480 din. Prispevek za socialno zavarovanje in stanovanjski prispevek je gospodarska organizacija obračunala in plačala, ne da bi delavec kaj o tem vedel, na njegov čisti osebni dohodek. Po sedanjem načinu pa se obračuna kosmati znesek osebnega dohodka.

Ta znaša 208 x 97 din t. j. 20.176 din in od tega se odtegne za proračunski prispevek po lestvici 2.015 din ter 5.606 din za socialno zavarovanje in stanovanjski prispevek tako, da znaša čisto izplačilo 12.555 din ali celo 75 din več kot po prvem izračunu. Razlika izvira iz zaokroževanj pri preraču-

nu čiste tarifne postavke v kosmatem.

Če pa delavec poveča svoj osebni dohodek s prekoračevanjem norme in nadurnim delom prekorači mejo, kjer se stopnja proračunskega prispevka poveča, povzroči obračun proračunskega prispevka tudi znižanje čistega osebnega dohodka. Če po zgornjem primeru delavec prekorači normo za 20 % in opravi tudi 24 nadur, je izračunano po prejšnjem načinu naslednji:

208 ur á 60 din	12.480 din
+ 20 % prekoračitve norme	2.496 din
24 nadur á 90 din	2.160 din
Skupaj izplačilo	17.136 din

Izračun po sedanjem načinu pa je naslednji:

208 ur á 97 din	20.176 din
20 % prekoračitve norme	4.035 din
24 nadur á 145,5 din	3.492 din
Skupaj kosmati osebni dohodek	27.703 din
— proračunski prispevek	3.155 din
— prispevek za soc. zavarovanje	5.891 din
stanovanjski prispevek	1.718 din
Skupaj čisti osebni dohodek	16.939 din

ali za 197 din manj kot po prejšnjem izračunu.

Po sedanjem obračunu prejmejo delavci lahko več ali manj kot po prejšnjem načinu obračuna osebnega dohodka.

Poudariti pa je treba, da prav tako kot se dokončni obračun dohodka izvrši konec poslovnega leta, se bo končni obračun osebnih dohodkov izvršil ob koncu leta, in sicer na podlagi povprečnega mesečnega osebnega dohodka vsakega delavca in bo omilil ali celo izravnal razlike, ki so nastale v tistih mesecih, ko je delavec plačal

proračunski prispevek po višji stopnji. Te razlike bodo izplačane delavcem po sestavi zaključnega računa gospodarske organizacije.

Dopolnilni proračunski prispevek iz osebnega dohodka, ki ga lahko predpiše občinski ljudski odbor, pa se plačuje od rednega proračunskega prispevka po stopnji, ki ne sme znašati več kot 10 %. V takem primeru se čisti osebni dohodek zniža še za dopolnilni proračunski prispevek. V zgornjem primeru je treba odšteti od 16.939 din še 315 din. Če je Občinski ljudski odbor predpisal 10 % dopolnilni proračunski prispevek. Sledeji seveda ni upoštevan pri preračunu čistih tarifnih postavk in pri drugih osnovah osebnega dohodka na kosmate tarifne postavke in ostale kosmate osnove.

Dopolnilni proračunski prispevek iz osebnega dohodka naj bi bil instrument občinskega ljudskega odbora za izenačenje osebnih dohodkov tistih gospodarskih organizacij na področju občine, ki dosega zaradi sedanje sistema delitve dohodka tak čisti dohodek, ja lahko razporejajo na osebne dohodke višje zneske. Dopolnilni proračunski prispevek na osebni dohodek je istočasno dodaten vir financiranja občinskega proračuna. Ti so bili v letošnjem letu dokaj pičlo odmerjeni in so bile občine zato prisiljene, da se poslužijo tega instrumenta, da bodo zmoгле opraviti najnujnejše.

beležka

V KRANJU JE POTREBNA MENZA Z BOLNIŠKO HRANO

Vprašanje prehrane v Kranju trenutno ni tako pereče kot je marsikje drugod, predvsem če hočemo govoriti o menzah. Kljub temu pa se vse bolj pojavlja vprašanje, kje naj se hranijo delavci, ki jim je zdravnik predpisal bolniško hrano — dieto.

Precej takšnih delavcev je v Kranju, ki se že dlje hranijo v menzi »Iskre«. To predvsem zato, ker sta tam na izbiro vedno dva različna obroka in je moč izbirati med lažjo in težjo hrano. Prav tako pa je mnogim zelo dobrodošla tudi Mlečna restavracija. Toda to ne more zadoščati.

V Ljubljani imajo menzo z dietalno hrano in je dobro obiskana. Vsekakor bi bilo potrebno, da bi tudi v Kranju dobili menzo z bolniško hrano. Takšna je že dlje želja številnih delavcev kranjskih podjetij. Nove menze z dietalno hrano ne bi bilo treba odpirati. Rešitev bi se našla, če bi v menzi »Iskra« kuhali tudi bolniško hrano. Za to bi bili verjetno potrebni le skromni stroški, z njimi pa bi razbremenili precejšnje število delavcev nepotrebnih skrbi.

-og.

gorenjski obveščevalac

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov, telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preključ 20, izgubljen 10, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 475

Iščemo nabiralce naročnikov in prodajalce (kolporterje) za poltednik »Glas Gorenjske«. Plačamo dobro provizijo. Zahtevajte naša navodila. Sporočite svoje naslove na upravo lista. 1577

IŠČEM GOSPODINJO v starosti od 35 do 40 let, ki po potrebi zna delati kmečka dela in šivati za dom. Lahko je vdova. Plačam po dogovoru in po moji smrti ji lahko zapustim posestvo. Informacije dobite v oglasnem oddelku. 1653

PRODAM NEKAJ PLETENIH STEKLENIC po 12, 16, 25, 30, 35

in 60 litrov. Kogovšek, Boh. Bistrica 1. 1654

PRODAM NEMŠKEGA čistokrvnega 4 mesece starega ovčarja. Duh pri Gradu 15. 1655

PRODAM ŽELEZNO BLAGAJNO za knjige 84 cm dolgo, 48 cm široko in 40 cm globoko, malo blagajno 20 cm široko, 45 cm dolgo in 15 cm globoko in železno emalji peč visoko 95 cm s šamotno oblogo. Dolenc, Kranj, Prešernova 10 1656

PRODAM KRUŠNO PEČ srednje veliko z vrati in T železjem. Vidmar Francka, Čirče 99, Kranj. 1657

UGODNO PRODAM 2 dobro ohranjena kmečka voza in sani. Ogled ob nedeljah dopoldne v Kranju, Stara c. 19. 1658

PRODAM zelo dobro ohranjeno »Vespo«. Naslov v oglasnem oddelku. 1659

PRODAM otroško železno posteljo. Naslov v oglasnem oddelku. 1660

Dobro ohranjeno emaljiran štedilnik prodam. Ogled v »Ključavničarstvu« Kranj, Koroška 17. 1661

ODDAM sobo dekletu. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku. 1662

ODDAM sobo tovarniški delavki. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku. 1663

Ugodno prodam 20 kg električne bakrene žice 8 kvadratne. — Naslov v ogl. oddelku. 1665

Kupim motorno kolo NSU — Prima 150 ccm ali Lambretto 150 ccm. Zupan Anton, Kropa 5. 1666

Iz planine Brsnica pogrešamo dve temno rdeči telici tetovirani s številkami 1339/4 in 25/6 na desnem ušesu. Svarimo vsakogar pred nakupom in prosimo, če nekdo kaj ve, da proti nagradi javi KZ Naklo. 1667

Dne 20. septembra ob 14. uri je bila izgubljena rdeča jopica od ambulante »Iskrek« do Restavracije Kranj. Najditelja naprošam, naj jo proti nagradi vrne v ambulanto Iskrek, Kranj. 1668

Preključujem št. bloka 28885, izdanega v Komisijiški trgovini, dne 2. decembra 1955. — Kapus Cilka, Kranj. 1669

Prodajam motorno kolo »Rojak« 350 ccm z amortizerji. Naslov v oglasnem oddelku. 1646

V nedeljo 21. t. m. je bila na cesti iz Pševga proti Javorniku izgubljena zapesna ura. Poštenega najditelja prosim, naj jo proti nagradi vrne na naslov v oglasnem oddelku. 1670

Za stanovanje bi inštruiral nižjegimnazijca. Stražiška ulica št. 32, Kranj. 1671

Iščem žensko za popoldansko varovanje otroka od 15. do 18. ure v središču mesta Kranja. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku. 1672

Prodajam 12 šest tednov starih prašičkov belo črne barve. Molj Franc, Voglje 37. 1673

PREKLJUČUJEM št. bloka 37711 izdan v Komisijiški trgovini dne 9. 6. 1958. Antonija Solar. 1664

OBJAVE

R A Z P I S
KMETIJSKA ZADRUGA ŠENČUR razpisuje mesto **U P R A V N I K A**

Pogoji so naslednji: predpisana strokovna izobrazba. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj.

R A Z P I S
Upravni odbor Gospodarske poslovne zveze Kranj razpisuje mesto za direktorja Mlekarnice Kranj. Pogoji: inženir agronomije ali ekonomist z večletno prakso v mlekarstvu ali podobnih podjetjih. Plača po tarifnem pravilniku. Rok prijave do 10. oktobra 1958.

R A Z P I S
»MOTOR« TOVARNA STROJEV, ŠKOFJA LOKA RAZPISUJE DELOVNA MESTA ZA VEČ VRATARJEV IN NOČNIH ČUVAJEV

Pismene ponudbe z navedbo dosežanj službovanja naslovite na tovarno »Motor«, Škofja Loka, oz. se osebno oglasite v dopoldanskem času.

OBJAVA

Okrajni učiteljski pevski zbor »Stane Zagarc« Kranj ima redno pevsko vajo v soboto, 27. septembra 1958 ob 16. uri popoldne v prostorih I. gimnazije v Kranju.

KINO

»ŠTORŽIČ« KRANJ, 26. septembra ob 16., 18. in 20. uri amer. barv. cinemascope »Sedem let skomin«. 27. septembra ob 16., 18. in 20. uri amer. barv. cinemascope »Sedem let skomin« ob 20. premiera franc. filma »Obzirna vlačuga«. 28. septembra ob 9. uri matineja amer. filma »Protiletalska zaščita«, vstopnina 30 din, ob 10.30 uri amer. barv. cinemascope »Piknik«, ob 13. uri amer. barv. cinemascope »Belo pero«, ob 15., 17. in 19. uri amer. barv. cinemascope »Sedem let skomin«, ob 21. uri predpremiere amer. filma »Grand hotel« v gl. vlogi Greta Garbo. »TRIGLAV« PRIMSKOVO, 27. septembra ob 19.30 uri ameriški barv. cinemascope »Belo pero«, 28. septembra amer. barv. cinemascope »Belo pero«

»SVOBODA« PRIMSKOVO, 27. septembra ob 18. in 20. uri amer. barv. cinemascope »Piknik«, 28. septembra ob 10. uri matineja amer. barv. »Protiletalska zaščita« vstopnina 30, ob 15., 17. in 19. uri amer. barv. cinemascope »Piknik«.

NAKLO, 27. septembra ob 20. uri franc. film »Salemške čarovnice«, 28. septembra ob 15. uri amer. film »Protiletalska zaščita«, ob 17. in 19. uri franc. film »Obzirna vlačuga«.

RADIO JESENICE, 26. septembra amer. film »Moj vohunček«. Od 27. do 30. septembra amer. barvni cinemascope »Princ Valiant«.

PLAVŽ JESENICE, 26. septembra češki barv. film »Kje in kam«. Od 27. do 30. septembra amer. film »Moj vohunček«.

ZIROVNICA, 27. in 28. septembra češki barv. film »Kje in kam«.

DOVJE MOJSTRANA, 27. in 28. septembra amer. barv. film »Stekleni čevljički«.

BLAD, od 26. do 29. septembra amer. barv. film »Nežni akordi«. V petek in soboto ob 18. in 20.30 uri. V nedeljo ob 14., 16., 18. in 20.30 uri ter dopoldan ob 10. uri matineja.

RADOVLJICA, 26., 27. in 28. septembra angleški barv. film »Smrt na dirkališču«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

LJUBNO, 27. in 28. septembra amer. krim. film »Na sledi morilca«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16. in 18. uri.

»SORA« ŠK. LOKA, od 26. do 28. septembra ital. film »Škoda, ker si takak«.

»KRAVAVC« CERKLJE, 27. in 28. septembra amer. film »Dvoriščno okno«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16. in 19. uri.

DUPLICA KAMNIK, 27. in 28. septembra, amer. barv. film »Beg iz trdnjave«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 17. in 19. uri.

NESREČE

POSKUS SAMOMORA - V nedeljo ob pol devetih zvečer se je v svoji drvarnici obesil Janez Sajevic iz Strahinja. Dejanje so sosedje pravočasno opazili in ga rešili, zdravnik pa mu je dal injekcijo za pomirjenje živcev.

AVTOBUS SE JE PREVRNIL

V torek zvečer ob 10. uri se je na cesti iz vasi Lipnica proti Kamni gorici prevrnil avtobus S-3138, last »Transtrurista« iz Škofje Loke, ki ga je upravljal šofer Jakob Mencinger iz Nomenja. V avtobusu je bilo 12 potnikov, od katerih se ni nihče poškodoval, pa tudi na avtobusu ni bilo škode. Nezgoda je zaradi neprevidnosti zakrivil šofer sam.

TRČENJE TOVORNJAKA IN MOTORISTA V NAKLEM

Po cesti I. reda v smeri od Bleda proti Naklem je v torek ob šestih zvečer peljal šofer Jože Brenčič, zaposlen v trgovskem podjetju »Živila« Kranj, tovorni avto. — V istem trenutku je po stranski cesti iz Nakla mimo Marinška pripeljal motorist Habič Vinko iz Zg. Bitnja in se zaletel v bok tovornjaka. Na motorju je za okoli 20.000 din škode. Motorist se je laže poškodoval po nogi.

Tržni pregled

	Jesenice	Kranj	Šk. Loka	Kamnik
fižol		65-70		
krma za kokoši	48	35-40		40
koruza	50	35-40		45
proso		40		45
ješprenj in kaša		70-80		80
stročji fižol	60	40-60	50	35-50
oves	50	25		25
paprika	45	50		50
paradižnik	40	30	30	30
čebula	55	55-70	60	65-75
česen	160	5-10		200
kumare	30	10	10	12
kumarice	80	55-60	70	50
sladko zelje	30	18-20	20	20
salata endivija	60	40-50	40-50	40-50
rdeča pesa	42	20-25	30	20
cvetača	80	50	50-60	70
špinača	20	20		100
lisičke	40	30		30
gobe	250	250		
korenček	60	30	1-10	10
peteršilj	100	10	1-10	10
koleraba	40	70		45
jabolka	25	15-25	15-20	20
hruške	40	25-30	30-35	20-35
slive	30	40	40	50
grozdje	80	80-90	50	84
fige	80	50		
krompir	14	10	10	10
sir		80-90	12	100
surovo maslo	620	400-480	400	480
jajca	20	20-23		20-22

RAZVOJ ZADRUŽNIŠTVA V ŽIREH

Prvo zadrugo dobijo Žirovci leta 1898. Imenovala se je Kmetijska zadruga z o. j. in je imela več ali manj trgovski značaj (takrat so jo imenovali tudi Konzumna zadruga). V žirovsko kmetijstvo ni prinesla posebnega napredka, to pa zato, ker je bila zasnovana na strankarski podlagi in so se v njenem vodstvu odigravala trenja, ki so izvirala iz izkoriščevalskih nagibov.

Leta 1901 se je v Žireh ustanovila Mlekarska zadruga, ki je skrbel za odkup in predelavo mleka. Ob izbruhu prve svetovne vojne pa je zaradi gospodarskih težav in nesoglasij v vodstvu razpadla.

Leta 1936 so v Žireh spet ustanovili Mlekarsko zadrugo, ki je delovala do okupacije in še nekaj časa med njo. Imela je nalogo pospeševati mlekarstvo in kmetijstvo sploh. Bila je predhodnica današnje zadruge. Njena skromna osnovna sredstva so po osvoboditvi predstavljala začetni kapital današnje zadruge.

Leta 1945 se je ustanovila v Žireh Nabavno-prodajna zadruga, naslednje leto pa Lesno-produktivna in Živorejska zadruga. Ker je povojno obdobje narekovalo pospešeni razvoj gospodarstva v socialistično smer in ker je poleg industrije prav kmetijstvo moralo prevzeti levji delež nalog, je prišlo 19. marca 1948 do združitve Živorejske, Lesno-produktivne in Čipkarske zadruge in nastala je Kmetijska zadruga z o. j. v Žireh, ki obstaja še danes.

Zadruga je imela ob ustanovitvi 241 članov. Vsa podedovana osnovna sredstva iz petdesetih let žirovskega zadrugištva so predstavljala samo 212.000 dinarjev. Zadruga je imela še za 325.000 dinarjev obratnih sredstev vključno z deleži članstva. Do konca leta 1948 pa je zadruga s trgovino, mesarijo, žago ter odkupom ustvarila še za 14 milijonov 915.000 dinarjev prometa.

Pet let pozneje, leta 1953, ima zadruga skupno že 40.976.000 dinarjev zadrugiških sredstev. Ustanovljeni so še živorejski, strojni, poljedelski in sadjarski odsek. Zadruga poleg izrazito trgovskega značaja dobi kmetijski značaj, kajti odseki so začeli delati za dvig kmetijske proizvodnje.

Po letu 1953 se je zadruga še hitreje okrepila. Izboljšana krma baza, napredni način sušenja krme in selekcija živine z mlečno kontrolo, vse to je imelo za posledico lep napredek v živorejstvu. Leta 1948 so imeli n. pr. okoli 650 molznic s povprečno molznostjo 1400 litrov, danes pa imajo okoli 800 molznic s povprečno molznostjo 1800 litrov (povprečna molznost v dolinskih predelih je celo 2200 litrov). Nedvomno bi bil

uspeh v živorejstvu še večji, če ne bi njihove živine prizadela kužna bolezen — spolna jalovost. Težji nadlogi so se uprli s tem, da se leta 1957 uvedli umetno osemenjevanje in ga razširili še na Poljansko dolino.

Kako je rastlo članstvo v zadrugi? Leta 1953 so imeli še isto število članov kot ob ustanovitvi leta 1948, to je 241. Danes pa jih imajo že 292. Hranilno-kreditni odsek je imel leta 1949 210 vlagateljev s 511.000 din vlogami, danes pa ima 290 vlagateljev in za 5.606.000 din hranilnih vlog.

Vseh sredstev (osnovnih, obratnih in zadrugiških skladov) ima zadruga danes za 94.390.000 dinarjev. Desetletni dohodek zadruge je znašal skupno 32.432.000 dinarjev. Od tega so samo za zadrugiški dom porabili 18.815.000 dinarjev.

V perspektivnem planu zadruge za razvoj kmetijstva do leta 1961 so si kot prvo nalogo postavili krepitev sodelovanja zadruge s proizvajalci, ker vedo, da jim bo le na ta način uspelo modernizirati in dvigniti kmetijsko proizvodnjo. Druga važnejša naloga, ki jo narekuje perspektivni plan, je, meliorirati nad 100 ha zamočvirjenih zemljišč, ki so danes posebno živorejske samo v breme in škodo. Preusmeriti nameravajo tudi sadjarsko proizvodnjo, kajti v še tako dobri sadni letini morajo sadje za domače potrebe uvoziti od drugih. Perspektivni plan narekuje zasadišev jagodičevja na večjih površinah. 3-ler

»Plantaza« pod Poljšico

Ko me je preteklo nedeljo povabil predsednik DPD Svoboda iz Podnarta tov. Tone Solar na poljšiško »plantazo«, sem sprva mislil, da ima »za bregom« kakšno dobro potegavščino. Toda govoril je o plantazi tako prepričljivo, da sem le začel verjeti.

Dole so bregovi, ki se v zmernih strminah vzpenjajo nad Savo med železniškima postajama Podnart in Besnica do terase, na kateri stoji vasica Poljšica. Se do lanske jeseni so dajale Dole Poljšičanom le skromno mero mrve, čez in čez se jih preraščali leskovi in drugi grmičji, le malo je bilo tu koristnejšega lesa.

Na Poljšici pa mislijo danes bolj napredno. Spoznali so, da bi bile prav te Dole lahko tiste, ki bi se dale preurediti v lepši in kulturnejši, pa tudi donosnejši svet. Lega Dol je kot poklicana za sadni nasad, odstraniti je treba z njih le borno, samoraslo grmičevje in starikave šote. Prvo pobudo je dal predsednik kmetijske zadruge Rakovec Jože. Kmalu je pridobil za svojo zamisel po vrsti vsa domača kmetjska gospodarstva. Povezali so se z domačo zadrugo, ki je poskrbela za zasadiševni načrt, za drevesca in za analizo zemlje, domačini so se pa zagrizli v dolske bregove, jih v nekaj mesecih temeljito očistili in do letošnje spomladi zasadili na več kot 10 ha površine 1100 sadnih drevesc samih plemenitejših vrst.

Nasad je zelo razsežen. Nekaj jablan, ki jih je že prej naključje posadilo v Dole, pričša s svojim letošnjim obiljem, da se bosta Poljšičanom trud in pogum še bogate poplačala. Sadovnjak bo v približno 6 letih že prinašal prve sadove. Ko bo še bolj dorastel, pa bo dajal ob povprečnih letinah okrog 100 tisoč kg kvalitetnega sadja.

Tov. Rakovec je povedal, da bi radi izvedli tudi komasacijo tega zemljišča, ker so parcele posameznih gospodarstev sedaj še vse razmetane. Plašijo jih nekoliko le stroški geometrske meritve. Ti po obstoječi tarifi verjetno res ne bi bili majhni in bi bilo zato prav, da bi priskočila na pomoč OZZ Kranj, kot je že obljubila.

Kmetje so začeli zasajati tudi ribez in jagode. Pokazalo se je, da so zanje poljšiška tla prav ugodna. Tudi na bližnji Češnjici in v Rovtahu so jim začeli slediti. Poljšičani imajo namen postaviti v Dolah tudi vodni bazen, ki bi služil sadovnjaku, če bi mu manjkalo mokrote, pa še domačinom za ohladišev od poletne vročine znojna. -ji

CASOPISNO PODJETJE „Gorenjski tisk“ sprejme takoj:

- 1 ŠOFERJA — MEHANIKA B ali C kategorije.
- 1 POM. FINANČNEGA KNJIGOVODJO — sred. ekonomska ali njej podobna šola.
- 1 PIS. MOČ ZA NAROČILNI ODDELEK — nižja strokovna izobrazba z 2-letno pisarniško prakso.
- 2 KNJIGOVEŠKI DELAVKI — tudi začetnici — vsaj 6 razr. osemletke
- 1 SNAŽILKO TISKARNIŠKIH PROSTOROV
- 1 POMOŽNEGA DELAVCA — prost vojaščine.

Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Interesenti naj vložijo prošnje v tajništvo podjetja do 10. oktobra.

Komisija za sklep. in odpoved. del. razm. ČP »Gorenjski tisk«

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij VELETRGOVINE »LOKA« — ŠKOFJA LOKA

SPREJME V STALNO DEL. RAZMERJE VEČ DELAVCEV za skladišča, spremljevalcev kamijonov in nakladalcev-razkladalcev

Pogoj: Odslužen vojaški rok.

PRODAMO PO NIZKIH CENAH ALI ZAMENJAMO ZARADI TIPIZACIJE:

TOVORNI AVTO
Chevrolet 3 tone komplet v voznem stanju

TOVORNI AVTO
Borgward 1 tona komplet v voznem stanju

TOVORNI AVTO
Austrofiat 3 tone komplet v razdrtem stanju

OSEBNI AVTO
Opel-Kapitan komplet v voznem stanju
K vsem vozovom obstaja veliko rezervnih delov in kompletnih motorjev.

TOVORNI AVTO Borgward 1 tona ali Opel-Kapitan zamenjamo tudi za osebni avto manjšega tipa.

KOMISIJA ZA SKLEPANJE IN ODPOVEDOVANJE DELOVNEGA RAZMERJA TOVARNE GUMIJEVIH IZDELKOV »SAVA« KRANJ

R A Z P I S U J E naslednja delovna mesta:

1. 1 šefa obratnega knjigovodstva
- 1 vodjo izplačilnega oddelka
- 1 kalkulant
- 3 strojne tehnike za konstrukcijski oddelk
- 1 medicinsko sestro za delo v obratni ambulanti
- 1 bolničarko za delo v obratni ambulanti

POGOJI ZA SPREJEM:

pod 1, Ekonomska fakulteta ali ekonomska srednja šola oz. popolna srednja šola z 10 let prakse kot knjigovodja; pod 2, Ekonomska srednja oz. popolna srednja šola ter najmanj 5 let prakse; pod 3, Popolna srednja šola z nekaj prakse. Pod 1, 2, 3 in 4 nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku. Pod 5 in 6 nastop službe s 1. 1. 1959, plača po pravilniku o plačah Obratne ambulante »Sava« Kranj.

S plenuma Sveta Svoboda in prosvetnih društev OLO Kranj RAZPRAVA V ZNAMENJU POBUD

V torek popoldne je bil v sejni dvorani OLO Kranj III. plenum Okrajnega Sveta Svoboda in prosvetnih društev. Potem ko so predsedniki posameznih svetov poročali o delu v preteklem obdobju, je prišlo do mnogo obetajočih pobud, spričo katerih utegnejo delovni programi prosvetnih društev pri smotrnosti in doslednem uresničevanju bogato obroditi. Plenumu je prisostvoval tudi tajnik Zveze SPD Vinko Trinkhaus.

Posredovali bomo le nekaj najvažnejših misli iz razprave. — Izhodiščna misel razgovorov je bila: kaj lahko stori okrajni Svet Svoboda in prosvetnih društev pri krepitevi kulturnih panog, ki jih goje naša prosvetna društva. — Med prve naloge sodi ustanavljanje občinskih SSPD, kjer jih še ni in krepitev teh svetov, kjer že obstajajo. S tem v zvezi pa se poraja prva in najvažnejša oblika dela naše kulturno-prosvetne dejavnosti — izobraževanje. Ker

sodi ta oblika dela med najtežavnjše, namerava okrajni Svet Svoboda s posebnim 7-tedenskim seminarjem seznaniti predvsem člane občinskih in okrajnega SSPD z nalogami in delom, ki ga bodo morali poslej opravljati. Na seminarju, ki bo obvezen za vse člane občinskih in okrajnega SSPD in ki bo dostopen tudi tistim, ki se bavijo s kulturno-prosvetno dejavnostjo, bodo predavali vidnejši politični in kulturni delavci iz Ljubljane.

Z nadaljnje razprave je bilo moč razbrati, da se izobraževalnemu delu, ki v kranjskem okraju, razen redkih izjem, ni zabeležilo posebnih uspehov, obeta jasnejša prihodnost. Kaže, da bo končno z ustanovitvijo izobraževalnih centrov v Kranju in Trzinu (na Jesenicah je tak center že ustanovljen) postavljen temelj in hkrati izhodišče vsega nadaljnega izobraževanja. To naj zajame prvenstveno posamezne sekcije naših Svobod in prosvetnih društev. Poljudno tolmačena predavanja naj bi posredovala snov, s katero se člani sekcij najpogosteje srečujejo. Takšnih predavanj in ostalih oblik izobraževanja v širšem obsegu pa amaterji brez pomoči poklicnih izobraževalnih centrov ne bodo zmogli.

Tudi knjižnicam v okraju, ki ne nudijo posebno vzpodbudne podobe, se — kot kažejo nekateri pobude — obeta lepša prihodnost. Ta ugotovitev je toliko

bolj razveseljiva, kajti knjižnice blažijo problematiko izobraževanja. Najbližja pot do zaželenih oblike prosvetne dejavnosti te vrste je ustanavljanje poklicnih občinskih knjižnic. Naloga le-teh pa je ustanavljanje potujočih knjižnic.

Dramskemu sosvetu pri SSPD, ki bo poslej razširjen še na folkloro in balet, bo zaupana posebna naloga: dramska dejavnost, okrepljena s folkloro in baletom, bo morala ujeti korak s turizmom. Tudi ob občinskih dramskih revij si obetajo precejšnjih koristi. Te bodo služile izboru kvalitetnih uprizoritev za vsakoletno revijo dramske dejavnosti v Velenju in hkrati za nastope v okviru turističnih prireditev.

Spričo preobilice gradiva in zaradi nekaterih še neobravnavanih problemov kulturno-prosvetne dejavnosti se bo plenum nadaljeval prihodnji teden. S. Š.

Filmi, ki jih gledamo

BELO PERO
je ameriški barvni film v cinemascope sistemu, ki ima vse lastnosti klasičnega western filma. Vsebinska plat filma je zanimiva, čeprav ne vsebuje nič takega, kar ne bi že srečali v filmih tega žanra. Za spremembo stoji zgodba na strani Indijancev — prvih lastnikov ameriškega ozemlja. Režiser Robert Webb je dosegel v nekaterih prizorih močno dramatično napetost, po drugi strani pa je pronican v etične in psihološke momente zavrla dinamiko dogajanja. Igra je mestoma odlična, v nekaterih prizorih pa jo je režiser malce zanemaril. Zelo impresivni so panoramski posnetki širokega platna. Film vsebuje enako mero dočim bogate in pomanjkljivosti, kar je tudi vzrok, da je običaj na povprečju te zvrsti filmov.

7 LET SKOMIN
je ameriški barvni film v cinemascope sistemu, ki je enako kot istoimensko odrsko delo Georga Axelroda ohranil

domiselnost, vedrino, prikupnost in sproščenost. K tem vrednotam sta predvsem pripomogla režiserjeva invencija, odlična igra in sočni, zbadljivi dovtipi. — Film pripoveduje o zakoncu najboljših let, ki je med tem, ko odide žena z otrokom na dopust, izpostavljen najrazličnejšim skominam — od pijače in cigarete do šarma zapeljive deklice. Pripoved je hudomušna, brez norčavosti, odločna, malce pikra in ne robata, vsekakor pa nagajiva in biča naše napake in spodsrljaje brez bolečin.

Ne pozabimo kamere, ki dosega z igrivim iskanjem zornih kotov zelo mikavne učinkovitosti. Situacijska komika, ki ne vsiljivo prepleta dramaturško gradnjo, je sveža in ponantira do prave mere. Marilyn Monroe je to pot znova dokazala, da je dobra igralka. — Kaže, da bo film, kot drugod po svetu, ugajal tudi našim ljubiteljem filmske umetnosti. aa

Iz naših šol

KRANJSKI ŠOLNIKI NA OBISKU PRI STANOVSKIH TOVARIŠIH V ZAGREBU

Svet za šolstvo pri OLO Kranj je minuli teden priredil za nekatero prosvetno delavce kranjskega okraja enodnevno študijsko potovanje v Zagreb. Udeleženci te ekskurzije so si ogledali eno najmodernejših šol v hrvaškem glavnem mestu. V nekaterih razredih so prisostvovali tudi pouku, hkrati pa so v razgovorih izmenjali medsebojne izkušnje iz pedagoške in šolske prakse. — Ob tej priložnosti so gorenjski učitelji obiskali tudi tovarno učil in si nato ogledali še zagrebški velesojem.

Istega dne so pripravili za svoje člane in sodelavce potovanje v Zagreb na velesojem tudi Zveza prijateljev mladine okraja Kranj in nekatera druga društva in podjetja. -jb

USPEŠNA ZAVAROVALNA AKCIJA V SOLI

Ze nekaj let se Državni zavarovalni zavod trudi, da bi z zavarovanjem proti nezgodam v vrstah šolske mladine zbudil smisel za zavarovanje sploh. Tako so tudi letos zastopniki DOZ razdelili po šolah takoj ob začetku šolskega leta učinkovite prospekte, izvedbo zavarovalne akcije pa prepustili

učiteljskim kolektivom. Med prvimi šolami je to vzgojno delo izredno uspelo opravila osemletna osnovna šola v Kranjski gori: od 347 učencev se jih je zavarovalo 340 ali 98%! Na podružnici DOZ v Radovljici pričakujejo, da bodo tudi ostale šole v okraju akcijo kmalu in uspešno zaključile. -zk

Iz kamniške kulturne kronike

ZACETEK GLEDALIŠKE SEZONE

V petek, 19. septembra je bil v Kamniku začetek letošnje gledališke sezone z gostovanjem Komedijantskega ateljeja iz Ljubljane. Gostje so uprizorili dve enodejanski v režiji Janeza Sršena. Gledalci so bili zelo zadovoljni, predstava pa bi spričo kvalitetne izvedbe zaslužila boljši obisk.

RAZSTAVA UPODABLJAJOČE UMETNOSTI

Kipar Dušan Laloš je v dvorani »Solidarnosti« nad kavarno razstavljal svojo plastiko. Razstava bo odprta do 29. tega meseca. z.

»Načrti in njih uresničenje — kako daleč vsaksebi sta si ti zavezani,« bi dejal vsak član stražiške Svobode. »Dostikrat nam najlepši načrti spodletijo. Preseli se režiser, nekomu naprtijo obilico dela, tretji gre k vojakom — in z bogom načrti in upanja ob začetku sezone.« — Kakor lani, tako je tudi letošnji načrt bogat — kakšna bo žetev, bo povedal zaključek sezone.

Podobno kot v pretežni večini društev, tako je tudi pri stražiški Svobodi dramska sekcija številčno najmočnejša. Saj šteje kar 65 aktivnih, mladih in starih igralcev. Na sestanku, ki ga je imela pred kratkim, je postavila obširen program.

V režiji Mirka Cegnarja pripravljajo dramo Miška Kranjca Pot do zločina. Z uprizoritvijo bodo počastili pisatelja, ki snuje in dela prav nad stražiškim naseljem v vrhu Javornika. Sledila bo moder-

na komedija — Trinajst jih bo. Režija bo zaupana Milanu Tepini, študentu, ki je lani dovršil režiserski tečaj pri Delavskem odru v Ljubljani, letos pa se je udeležil zveznega režiserskega tečaja v Dubrovniku. Za novoletno jelko bo dijak Tekstilne srednje šole v Kranju Tone Kavčič, pripravil mladinsko igrice Brenkove Mačeha in pastorka ali pa Triglavsko bajko. V januarju se nam obeta Delakova priredba Cankarjevega Hlapca Jerneja v počastitev 40. obletnice pisateljeve smrti. Na programu je še Držicev Boter Andraž, Golijeva Kulturna prireditev v Črni mlaki in češka ljudska igra Hajduk Janošik. Verjetno je načrt preoblišen in bodo morali zaradi skopo odmerjenega časa eno ali drugo igrice iz repertoarja. Točno določena pa je prva polovica programa. Zasedba iger Mačeha in pastorka ter Hajduk Janošik bo pretežno mladinska; režija bo izvedena v obliki igralskega tečaja, pri katerem bodo sodelovali tudi poklicni igralci, sodelavci Delavskega odra.

Dramska sekcija je tudi predvidela praznovanje državnih praznikov, program za 29. november že pripravljajo.

Moški pevski zbor bo tudi letos priredil svoj koncert ter sodeloval pri vseh proslavah, državnih praznikih in drugih javnih prireditvah.

Zenski zbor je še mlad, maloštevilčen in doživlja vse začetniške težave, ki izvirajo iz maloštevilnosti kadra. Pevovodja Edo Ošabnik večje vodi oba zbora vse od ustanovitve.

Tretjo močno ekipo predstavlja skupina mladih baletk, ki pod strokovnim vodstvom članice ljubljanske opernega baletnega zbora Milice Mavrič, od leta do leta napreduje. Njegova šibka stran so

plesalci. Teh je premalo in še ti odhajajo k vojakom ter je zato plesni zbor ob množičnih plesih vedno v zagati.

pogojem ni jedro problema v tem, pač pa v kulturno-politični zavesti, discipliniranosti in delavnosti vseh njenih članov. b

Izobraževanje - pastorek

KULTURNO-PROSVETNE DEJAVNOSTI

Bližajoča se jesen bo odprla vrata številnih prosvetnih domov in zopet se bo začelo živahno vrvenje, ki ga je poletni čas z dopusti prekinil. Skoraj po vseh društvih so že pričeli z delom: na prvih sejah so postavili okvirne programe, ki jih bodo skušali uresničiti v novi sezoni.

Ze večkrat smo ugotovili, da je med vsemi oblikami dela naših prosvetnih društev izobraževanje še vedno najšibkejšje. Zato ni golo naključje, da je tudi Svet Svoboda in prosvetnih društev OLO Kranj na svoji zadnji seji razpravljala o tej dejavnosti. Ker je izšel Zakon o izobraževanju odraslih, ki bo sprožil v kratkem tudi ustanovitev Okrajnega Zavoda za izobraževanje odraslih, je okrajni SSPD menil, da bi usmeril do ustanovitve tega Zavoda izobraževanje na svoje društveno članstvo.

Mnoge pomanjkljivosti v delu Svoboda izvirajo prav iz premajhne kulturnopolitične razgledanosti in poznavanja teh problemov v domačem okolišju. Zato bodo prvi seminarji, ki jih bo priredil okrajni Svet Svoboda in prosvetnih društev, namenjeni vodstvenim članom društev. Predavanja se bodo pričela v ponedeljek, 29. 9. v Kranju, predavali pa bodo vidni kulturni in politični delavci iz republiškega centra.

Seminar za vodstvene člane, to je za vse člane okrajnega in občinskih svetov Svoboda in prosvetnih društev ter za predsednike in tajnike občinskih svetov Svoboda bo obravnaval teme o problemih današnjega kulturno-političnega življenja ter o vlogi vodstvenih članov Svoboda in prosvetnih društev pri širjenju kulture in prosvete med ljudstvom. Predavanja se bodo nanašala na konkretne primere iz kulturno-prosvetne dejavnosti.

Naslednji seminarji bodo namenjeni članom občinskih svetov Svoboda in vodstvom društev, zvrstili pa se bodo po občinah.

Občinski Sveti Svoboda in upravni odbori društev so dolžni, da v svojem območju uresničijo tiste izobraževalne smotre, ki utegnejo biti najbolj aktualni. Okrajni Svet Svoboda meni, da morajo občinski Sveti Svoboda in prosvetnih društev največji del svoje aktivnosti v tem letu posvetiti prav tem upravnim. Društva naj bi priredila razne igralske tečaje, sodelovali bi morala pri prirejanju jezikovnih tečajev, pri tako imenovanih »solah za starše« in podobno.

Pršla je jesen. Šolska vrata so se odprla. Naj se torej z uspehom uveljavi — tudi izobraževanje v »Svobodah« in prosvetnih društvih. -b

STRAŽIŠKA SVOBODA PRED NOVO SEZONO

Smotrni načrti - uspešno delo

Prizor iz Vilharjeve šalogre »Župan« v uprizoritvi stražiške Svobode

Tamburaška sekcija, ki je vzgajala dokajšnje število mladih tamburašev, je zaradi boleznih dirigenta v zastoju. Pač pa se snuje nova skupina instrumentalistov — mali orkester, ki naj bi zapolnil najobčutnejšo vrzel v delu Svoboda. Ugotovimo lahko, da razen Svobode Jesenice in Lesce nikjer ne goje orkestralne glasbe. »Divjih« ansamblov je v kranjskem okraju vsekakor precej. Njihov glavni smoter je — denar. Če pa pomislimo, da je na Gorenjskem lepo število Glasbenih šol, ki vzgajajo instrumentaliste, je skoraj neverjetno, da ni moč postaviti nekega orkestralnega ansambla v Svobodi. Namen stražiške Svobode je, da pridobi mlade igralce za disciplinirano delo v prid plemenitejšje moderne glasbe. S takim delom bi zajezili tudi »kulturno« dobičkarstvo na področju orkestralne glasbe.

Sahovska sekcija, ki je v preteklih letih zmagovala na vseh mladinskih srečanjih, je v razkroju. Treba bo začeti z novo, s formiranjem mlajše, začetniške skupine, ki bi spet dvignila sahovsko zastavo stražiške Svobode.

Tudi izobraževalno delo močno niha. Eno leto vzpon, drugo leto padec. Načrti za to leto so realni: predavanja v okviru sekcij za dvig igralske in pevske kulture ter šola za odrasle, priležno pedagoške narave, ki bi jo Svoboda priredila za starše skupno s tamkajšnjo osnovno šolo. Torej nič posebnega, vendar, če bo to izpeljano, bo le nek prispevek k izobraževanju odraslih.

Drugi problemi in stražiški Svobodi so upravno-administrativnega značaja. Organizacija pisarne je primitivna, evidenca šibka, pridobivanje članstva mlačno. Propagandna služba je v pretekli sezoni vseskozi odpovedala.

Delovna vna, ki se je izkazovala na prvih sestankih v tej sezoni, je vzpodbudna. Vprašanje je le, če bo stražiška Svoboda kos vsem nalogam, ki si jih je zastavila. Kljub neugodnim materialnim

V Kranju raste nov rod likovnikov - amaterjev

Zapisek o likovnem krožku v DPD »Svoboda« Kranj

Likovnemu krožku, ki deluje pod okriljem DPD »Svoboda« Kranj, doslej nismo posvečali pozornosti. Morda zato, ker gre za najmlajšo sekcijo, ki je bila ustanovljena šele lani, morda tudi zato, ker glas o njenem delovanju še ni prodril v javnost. Mladim likovnikom pa bi storili krivico, če njihovim stremljenjem in umetnostnim snovanjem ne bi posvetili vsaj skromnega zapisa.

Likovni krožek je bil ustanovljen lansko sezono, sicer dokaj pozno, kljub temu pa je zabeležil 2 meseca trdega dela. Ob akademskem slikarju Milanu Batisti, ki je vodja krožka, se je sprva zbralo 24 mladih likovnikov, vendar je število začelo kaj kmalu upadati. Nekateri člani so si pač obetali od krožka komercialnih koristi, ali pa so se zbalji trdega sistematičnega dela.

Po kratkem poletnem premoru je krožek, ki šteje 10 aktivnih članov, nekako pred 14 dnevi začel z delom. Zelo zanimivo utegne biti tudi vprašanje, kakšne poklice opravljajo ti mladi ljudje? Najrazličnejše, vsekakor pa take, ki nimajo z likovno umetnostjo nobene zveze. Ne bo odveč tudi pripomba, da so najštevilnejše zastopani člani kolektiva tovarne »Iskra«.

Likovniki se sestajajo dvakrat tedensko v igralski sobi Prešernovskega gledališča in sicer v ponedeljkih in sredo; pouk traja vsakokrat tri ure. — Ko sem jih pretekli ponedeljek obiskal, so mi povedali, da so z delom krožka zelo zadovoljni, zlasti pa so pohvalili vodjo krožko, akademskega slikarja Milana Batisto. Potrepežljivejšega in postrtovalnijšega učitelja si res ne bi mogli želeli. Tudi uspehi poglobljenega študija dobivajo jasno podobo.

Tovariš Batista pa je med drugim dejal nekako takole: »Z dosedanjim delom sem zadovoljen in trdnim verujem v uspehe. Ljudje, ki se lotijo likovnega dela s tolikšno ljubeznijo in postrtovalnostjo, ne morejo razočarati. Vsi so dobri — vsak s svojim umetniškim stremljenjem in osebnostno noto. Temelj našega dela je — čisti amaterizem.«

Seveda tudi težav ne manjka. Krožek nima svojega prostora, kjer po končanem študiju ne bi

bilo treba pospravljati zlasti platen, objektov in slikarskega pribora. Pa tudi sicer ne uživajo posebne podpore Svoboda plačuje le učitelja, medtem ko morajo za nakup barv, platen in ostalega slikarskega pribora poskrbeti člani likovnega krožka sami.

O končnih uspehih krožka pa bo spregovorila likovna razstava, s katero se bodo mladi umetniki — amaterji ob koncu študija predstavili kranjskemu občinstvu. S. Š.

Mladi likovniki se zavedajo, da je pot v svet likovne umetnosti težavna ...

Vročje polnjenje - praktičen način za konzerviranje sadja

V zadnjih letih se za sadje, posebno jagodičje, precej uveljavlja konzerviranje z vročim polnjenjem. Z njim dosežemo pravzaprav enak učinek kakor s kuhanjem v sopari ali sterilizacijo. Ta način konzerviranja je preprostejši in zanj lahko uporabimo posodo, ki za sterilizacijo ne pride v poštev.

PRIPRAVA SADJA

Sadje preberemo, odstranimo vse, kar je slabega, zmečkanega ali nagnitega, pri jagodičju tudi peclje. Če je potrebno, sadje umijemo pod tekočo vodo in ga dobro odcedimo. Večje plodove razrežemo v tanke kose, kot jih lahko serviramo na mizo.

POSODA

Najboljši so tudi pri tem načinu konzerviranja patentni kozarci ali steklenice. Če teh nimamo, lahko uporabimo tudi navadne kozarce in steklenice, zato moramo biti pri zapiranju bolj pazljivi. Posodo dobro pomijemo z vročo sodo in oplaknemo s čisto vodo. Isto velja za pokrovice, vzmeti in obročke. Obročke ali gumaste kapice denemo pred uporabo za pol ure v vročo, toda ne vrelo vodo. Pri tem postanejo bolj mehki.

Vse, kar potrebujemo pri konzerviranju, razkužimo z vrelo vodo: zajemalke, žlice, lončke ipd. Steklenice pa pogrejejo na naslednji način: vzamemo večjo in bolj plitvo posodo ali širok lonec. Na dno zložimo krpo v več gub ali damo nekaj lesne volne. Na to postavimo steklenice, napolnjene z vodo in segrejejo do vrenja. Tako naj počakajo do uporabe.

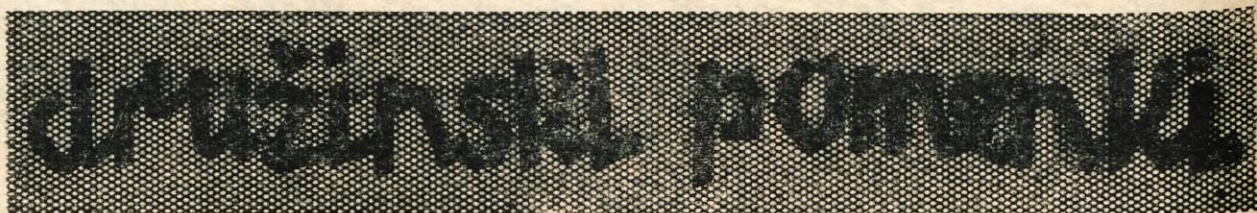
KUHANJE SADJA

Najprej pripravimo sladkorno raztopino, kot jo zahteva recept, in jo zavremo. V vrelo denemo sadje, in sicer največ za dve posodi naenkrat. Kuha naj se toliko časa, kot je v receptu napisano. Navadno je to tako dolgo, da sadje dobro prevre in se začno hitro dvigati mehurčki.

POLNENJE IN ZAPIRANJE

Pri polnjenju se je treba hitro obrniti, da se temperatura ne zniža. S prelikanim prtičem vzamemo posodo iz vrele vode, izlijemo iz nje vodo, postavimo posodo nazaj v vrelo vodo, natakemo prekuhani likaj in steklenico napolnimo. Če je le mogoče, poberemo najprej s penovko gosto sadje in ga predenemo v posodo, ki jo polnimo. Posodo napolnimo eden ali 2 cm pod robom, sok prevremo in vrelega nalijemo v sadje prav do roba. Če imamo posodo z gumastim obročkom, namestimo obroček na posodo pred polnjenjem in ga ne brišemo, četudi je spolzelo po njem nekaj soka. Posode hitro zapremo — patentne kozarce s pokrovčki in vzmetjo, navadne zavežemo s celofanom v dveh gubah, steklenice pa zamašimo s prekuhanimi zamaški ali gumastimi kapicami.

Zaprte posode postavimo na leseno podlogo in jih pokrijemo, da se počasi ohladijo. Zamaške potem zalijemo s parafinom.

Vida na izletu

NEDELJA.

Ob Bohinjskem jezeru se je ustavil avtomobil. Razigrana sta izstopila Tone in Vida.

»Končno vendarle čisto ozračje!« je pripomnila ona.

»Pa četudi ne, kaj nama kdo more,« je dejal Tone samozavestno. »Kar na dan z željami!«

»Najprej bi nekaj popila, žejna sem.«

»Prav, do hotela ni daleč.«

Odpejala sta se tja. Vida pravzaprav ni bila tako žejna. Ugajalo ji je predvsem to, da se bo pripeljala pred hotel z avtomobilom in da se ji bodo natakariji spoštljivo priklanjali. Gostje bodo pozorni nanjo in ženske ji bodo prav gotovo zavidale spremljevalca s Fiatom. V resnici ni bilo čisto tako, toda bujna domišljija je napravila svoje.

Tone je v hotelu bahavo naročil okrepičilo. Odžejala sta se z rizingom v buteljkah, ki ga je izbrala Vida. Med tem sta delala načrte za prihodnje izlete. Dan jima je prijetno minil in vrnila sta se šele pozno v noč. Tone je bil ob prihodu domov čemerno razpoložen. Rad bi se prepiral, a žena se je napravila kot da ga ne sliši. Slutila je, da ni šel na pot službeno. Šele zjutraj ga je prašala, kod

je hodil tako dolgo. Namesto odgovora je dejal:

»Nikar ne sitnari že navsezgodaj! Ra- je mi daj nekaj denarja, nujno ga potrebujem za popravilo avtomobila.«

»Kje naj ga vendar jemljem? Ti zapraviš vse za svoj avto, jaz pa naj s svojo plačo vzdržujem gospodinjstvo in še tebel!«

»Če ti ni kaj prav, se lahko ločiva.«

Na to mu žena ni odgovorila. Molče je položila na mizo dva stotaka. Vedela je, da rabi denar za cigarete.

»Kako, da tega nisem prej spoznala?« se je vprašala v mislih. Tonetova vesela prešernost in kavalirstvo do nje sta se zadnje čase spremenila v pravo nasprotje. Vse to je tihoma prenašala. Nikomur ni potožila, ne radovednim prijateljicam, ne staršem. Teško ji je bilo priznati, da se je o Tonetu zmotila. Še je upala, da

bo opustil veseljačenje in se spametoval.

Tisti ponedeljek je Vida uživala v pripovedovanju o nedeljskem izletu. Marica in Ela sta jo poslušali na pol nevoščljivo na pol z občudovanjem.

»Predlagal mi je poroko,« je dejala Vida, »pa sem mu odgovorila, da bom še premislila. Če privolim, se bo takoj ločil, toda jaz ga bom raje še malo vlekla za nos.«

Vidino veselje pa se je kmalu končalo. Tone je po službi ni več čakal tako vneto in naslednji ponedeljek sta ji prijateljici že navsezgodaj povedali, da je bil prejšnji dan na izletu s Špelo.

JEDILNIK

KOSILO

Prečlačena zelenjavna juha, krompirjevi svaljki, gobe v omaki, solata, kozarec mleka.

Prečlačena zelenjavna juha: 2 dkg zelene, 5 dkg korenja, 3 dkg peteršilja, 10 dkg ohrovtja, kolerabica, 8 dkg stročje-ga fižola, čebula, zelen peteršilj, 3 dkg masti, 3 dkg moke, pol litra vode, sol, poper.

Očiščeno in na rezance zrezano zelenjavo opravimo na vroči masti, na kateri smo prej zarumeneli sesekljano čebulo in zelen peteršilj, zalijemo in dušimo. Ko je zelenjava mehka, jo prečlačimo, zmešamo s prekuhanim prežganjem, zalijemo po potrebi ter osolimo in popoprano. K juhi lahko serviramo posušene kruhove kocke.

Krompirjevi svaljki: 1 kg krompirja, 25 do 30 dkg moke, jajce, sol, 4 dkg masti, 4 dkg drobtin.

Kuhan krompir olupimo in še vročega prečlačimo. Se toplemu prišemo jajce, moko, sol ter napravimo gladko testo. Iz testa izoblikujemo klobaso, jo zrežemo na enake kocke, ki jih z roko povaljamo v svetelke. Skuhamo jih v slanem kroupu. Vro naj kakih 10 minut, nato jih poberemo iz posode s penovko, polijemo s hladno vodo in odcejene damo v kozico, kjer smo na masti zarumeneli drobtine.

Gobe v omaki: 30 do 35 dkg gob (jurtčkov, lisičk ali drugih), 3 dkg masti, 3 dkg moke, čebula, zelen peteršilj, česen, sol, poper, 1 dcl kisle smetane in juha ali voda za zalivanje.

Gobe očistimo, zrežemo na listke in jih popramo. Nato jih prepražimo na masti, kjer smo zarumeneli sesekljano čebulo, zelen peteršilj in strt česen. Posebej naredimo svetlo prežganje, ki ga dobro prekuhamo, vložimo v njega prepražene gobe, osolimo in popoprano. Na koncu dodamo še kisló smetano, nakar naj omaka še enkrat prevre.

VEČERJA

Stajerska mlečna juha s kruhom, sadje. Stajerska mlečna juha: 1 in 1/4 litra vode, sol, kumina, 3/8 litra kislega mleka, 1/4 litra kisle smetane, 4 dkg moke, 30 do 40 dkg krompirja.

Sol in kumino damo v mrzlo vodo. Ko zavre, prilivamo počasi razžvrkljano kisló mleko in nazadnje še smetano ter olupljen, na kocke zrezan in v slani vodi skuhan krompir. Vse naj se še malo pokuha.

POSTELJA ZA ZAVESO

Tudi z majhnimi izdatki lahko prijetno opremimo sobico

Nada se že nekaj let vozi na delo z vlakom. Naporno je to, a ni ji kazalo drugače, če je pa v mestu tako težko za stanovanje.

Pred kratkim se ji je le posrečilo dobiti sobico. Oče njene sodelavke je dozdal hišo, pa ji je oddal v najem sobo na podstrešju. Nada je takoj začela delati načrte za opremo. S skromnimi sredstvi je svoj podstrešni dom prikužno uredila.

Najprej je nameravala kupiti kavč, da bi soba ne bila videti kot spalnica. Kasneje je to misel opustila. Preveč denarja bi šlo in še zadožiti bi se morala. Od doma je raje pripeljala staro posteljo in

jo dala predelati. Mizar je odžagal visoki stranici, skrajšal noge in postelja je postala moderna. V trgovini je Nada izbrala kos enobarvnega in nekaj metrov živahno pisanega blaga, iz katerega ji je šivilja sešila posteljno pregrinjalo, vzglavnik in zavese.

Staro podolgovato mizo, ki jo je prav tako pripeljala od doma, je namestila v bližini postelje. Nanjo je postavila ogledalo in dve polici za toaletne in druge potrebščine. Mizar ji je to napravil po meri. Zgomotno površino mize je prekrila Nada s polivinilom, ob straneh pa je nabrala zavese iz enakega blaga kot pri postelji. Prav tako je opremila tudi stolček.

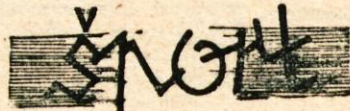
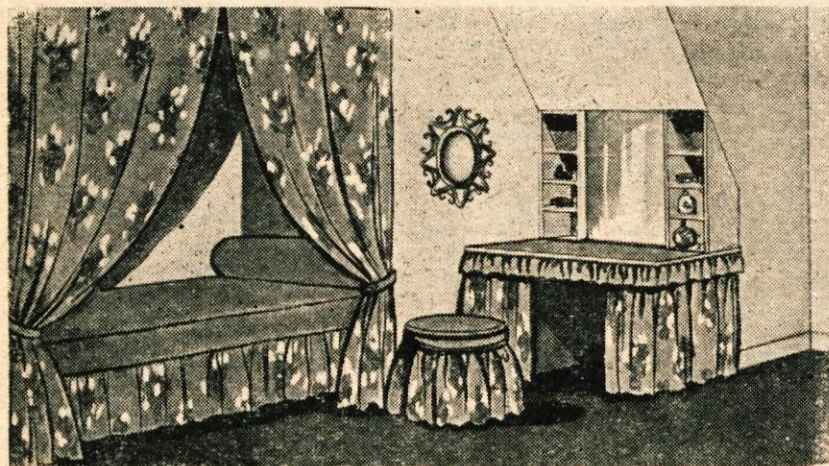
Soba so ji na njeno željo preplekali v marelični barvi, zato je topla in sončna, čeprav leži na severni strani.

Na podoben način bi si lahko pomagala tudi marsikatera druga samska delavka. Za pregrinjalo in zavese ni treba kupovati dragih tkanin. Tudi ležišče naj bo preprosto in po možnosti ne višje kot 44 cm, da je udobno tudi za sedenje. Najcenejša je žična mreža ali pa lesena vezana plošča s podolžnimi zarezi, ki je prav tako prožna. Žimnico na mreži prekrijemo čez dan po želji s tapciranim blagom, z vzorčastimi volnenimi oziroma platnenimi tkaninami ali pa tudi tweedom. Pri izbiri blaga za posteljno pregrinjalo se moramo ozirati na barvo in vzorec zaves, preproge, na velikost prostora itd., da bo vse v prostoru učinkovalo skladno.

Kuhinja - načrtovanje in oprema

Centralni zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani je izdal knjigo pod tem naslovom, ki je rezultat večletnega dela Zavoda na področju opreme in pripomočkov v sodobni kuhinji. Knjiga je prva te vrste v državi. Istočasno je izšla tudi v srbohrvatskem jeziku. »Kuhinja« ne bo samo dragocen pripomoček vsem, ki si

želijo na novo opremiti kuhinjo, temveč tudi mizarskim delavnicam in projektantskim uradom, kot stanovanjskim skupnostim in hišnim svetom. Veseli je bodo tudi učitelji, ki bodo na osemletkah poučevali domače gospodarstvo, kjer je v učni načrt vključen tudi pouk o sodobnem opremljanju stanovanj.

Strelstvo

DESET LET SAMOSTOJNE STRELSKE ORGANIZACIJE V JUGOSLAVIJI

Letos praznujemo strelci 10. obletnico obstoja. Že leta 1945 so v raznih krajih organizirali množična tekmovanja, leta 1946 pa je bil ustanovljen COFISAJ, v katerem je bila tudi Strelska zveza Jugoslavije. Takojo po osamosvojitvi je organizacija naredila ogromen korak naprej, posebno v pogledu množičnosti. Leta 1949 je bilo v Jugoslaviji že tisoč strelskih dru-žin s 70.000 člani. V letu 1951 — 1084 SD in 100.660 članov, danes pa ima strelska zveza Jugoslavije že več kot 200.000 članov in je med najmočnejšimi športnimi in telesnovzgojnimi organizacijami v Jugoslaviji. Naši strelci so tudi v mednarodnem merilu dosegli izredno lepe uspehe, predvsem v vojaškem orožjem.

V našem okraju je bil razvoj strelstva zelo hiter. Že leta 1947

je bila na Javorniku pri Jesenicah ustanovljena prva strelska družina. Sledile so ji strelska družina v Kranju, Tržiču in Škofji Loki. Danes je že 42 SD, ki imajo preko 4.800 strelcev, ali 4% prebivalstva na Gorenjskem. To število nam pove, da je na Gorenjskem že vsak 28. prebivalec strelec.

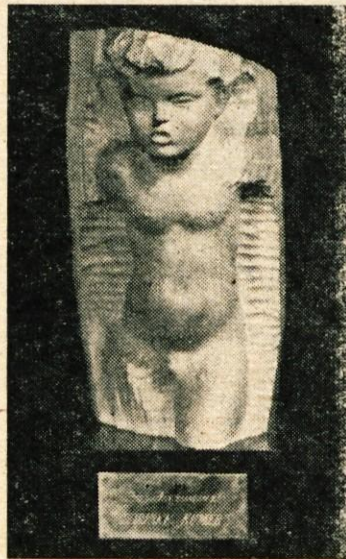
Z množičnostjo pa se dviga tudi kvaliteta gorenjskih strelcev, saj so z uspehom tekmovali na republiških in državnih prvenstvih. Nekaj strelcev se je udeležilo tudi mednarodnih srečanj. To nam dokazuje, da je strelstvo na Gorenjskem na pravi poti. —an

Telesna vzgoja

12. OKTOBRA NA BLEDU OKRAJNO PIONIRSKO TEKMOVANJE PARTIZANA GORENJSKE ZA PREHODNI MEMORIAL »DARINKE KUMERJEVE«

V »Tednu otroka«, od 6. do 13. oktobra, bodo v društvi Partizan na Gorenjskem številne prireditve in tekmovanja za pionirje in pionirke. Vsekakor pa bodo v ospredju društvene izbirne tekme pred okrajnim tekmovanjem, ki bo 12.

oktobra na Bledu. Vrste pionirjev bodo tokrat že tretjič tekmovala za prehodni pokal »Darinke Kumerjeve«. Pionirji bodo tekmovali v teku, skoku v daljino, preskoku

Prehodni memorial Darinke Kumer

čez konja, vajah na drogu, plezanju po vrvi, in akrobatiki. Tekmovanje za pokal »Darinke Kumerjeve« je v rednem programu prireditelj Okrajne zveze Partizana za Gorenjsko, člani društev pa se ob tem spominjajo tragične smrti pionirke vodnice Darinke Kumerjeve (leto bo 5. obletnica njene smrti). Pokal so prvo leto osvojili pionirji z Jesenic, lani pa z Bleda. Kdo bo letos najboljši, ni moč napovedovati, saj se bo spoprijelo za naslov najboljšega kar trideset vrst s približno 200 tekmovalci.

Nogomet

V ŠTIRIH TEKMAH VRATA TRIGLAVA NEDOTAKNJENA

V tekmovanju Gorenjske nogometne podzveze so bili v nedeljo doseženi naslednji rezultati — člani — Triglav B : Skofja Loka 5 : 0 (2 : 0), Mladost : Bled 3 : 4 (1 : 2); mladinci — Mladost : Svoboda 8 : 0 (4 : 0), Triglav : Mladost 2 : 0 (0 : 0) — tekma je bila odigrana med tednom, Triglav : Skofja Loka 10 : 0 (5 : 0); pionirji — Triglav : Mladost 5 : 0 (1 : 0).

KAMNIŠKE NOGOMETASE SO V LITIJU FIZIČNO NAPADLI

V nedeljo so kamniški nogometiški gostovali v Litiji in izjubili z rezultatom 2:3 (1:1). Gledalci v Litiji so bili zelo nedisciplinirani in so med tekmo grobo napadli kamniške igralce. Kamničani se bodo verjetno na izid tekme pritožili. Ostali rezultati: Domžale : Ljubljana B 1:4 (1:2), II. razred: Tabor (Ihan) : Enotnost 7:0 (2:0), pionirji: Tabor (Ihan) : Odred 1:3 (0:1), Duplica : Domžale 1:0 (1:0). Z.

Aletika

OKRAJNO ATLETSKO PRVENSTVO BO LETOS NA BLEDU

Prihodnjo nedeljo, 28. t. m., bo Okrajna zveza »Partizane« za Gorenjsko skupno z Gorenjsko atletsko podzvezo, organizirala na stadionu na Bledu okrajne atletske tekme za leto 1958. Tekmovala bodo vsa društva »Partizane« z Gorenjske in 3 atletski klubi iz Kranja, Jesenic in Stražišča. Skupno bo nastopilo okoli 200 atletov in atletinj. —an

Pred nedeljsko proslavo v Cerknem

TU IN ONSTRAN ŽICE

Občinski odbori ZB po Gorenjskem, kot tudi delovni kolektivi večjih podjetij, pripravljajo v nedeljo, 28. septembra, izlet v Cerkno. Tam bodo borci in prebivalstvo Primorja in Gorenjske skupno proslavili dve pomembni obletnici iz NOB: 15-letnico ustanovitve Vojkove brigade in 15-letnico ustanovitve bolnišnice »Franja«.

Cerkno, žarišče upora primorskega ljudstva, se je v dneh upora združilo z Gorenjsko. Krivična meja z bodočo žico nad Davčo in po hribih od Bogatina prek Porezna do Snežnika, je po 25 letih padla. Tu in onstran žice se je ljudstvo uprlo. Zato je Cerkno znano malone slehernemu borcu NOB z Gorenjske. Tudi aktivisti so hodili v Cerkno na razne konference, ranjenci so v bližnji skrivni grapi, kjer je bila bolnišnica »Franja«, dobili novih moči.

ČE NE ZADENEM, ME USTRE-LITE

O tem je pripovedoval ondan bivši komandant drugega, oziroma tretjega bataljona Vojkove brigade tov. Stane Prezelj-Janko. Brigada, imenovana po narodnem heroju Janku Premrlu-Vojku, se je ustanovila septembra meseca 1943. leta, po kapitulaciji Italije. Brigada se je sprva največ zadrževala v okolici Cerknega, pravzaprav na Cerkljanskem vrhu. Branila je svobodno ozemlje proti Idriji in na drugo stran, proti Poljanski dolini, kjer je bilo več sovražnih postojank.

Kot se spominja tov. Prezelj, so tisto jesen napadali tudi neko šolo nad Sovodnjami, kjer so se bili dobri utrdili Nemci. Njegov, drugi bataljon je dobil ukaz, naj obstreljuje položaje s težkim minometalcem. »Tisti čas je bilo značilno,« pravi Prezelj, »da smo imeli polno orožja in tudi težkih minometalcev. Italijanska bežeča vojska je prepustila vse orožje. Nismo pa imeli borcev, artilerijcev, ki bi se spoznali na orožje. Zato smo morali tako orožje včasih zaupati kar Italijanom, ki smo jih ujeli.«

Tako je bilo tudi takrat nad Sovodnjami. Za minometalcem se je sukali italijanski prostovoljec.

STANE PREZELJ-JANKO

Mine so švigale druga za drugo, toda brez uspeha. Šle so v levo, potem v desno. In ko so uravnali smer, so spet padale daleč pred šolo ali pa za njo. Tako skoraj vse popoldne. Nemci pa seveda niso čakali križem rok. Njihove mine so padale v živo na položaje Vojkovec. Treba je bilo zadeti nemško gnezdo ali pa se umakniti.

»Takrat sem stopil k minostrelcu,« pravi Stane. »Zahteval sem, da pove, če je res ali sploh ni minometalec. Če ni, naj pusti orožje v miru, če je, naj... Spremenil je barvo. Po tem je segel po samokres. Bil je nabit. Dal mi ga je: »če s tremi minami ne zadnem, me ustrelite! Prosim,

signor comandante,« je naglasil. Vsi so ostrmeli. Resno sem vzel samokres v roke. Trenutki so bili napeti. Bilo je nekaj nervoznih gibov naokoli, potem nekaj merjenja, ugibanja in razmišljanja. Ostali so gledali samokres v moji roki, njena za minometalcem in čakali. Po kratkem premišljanju se je odločil in sprožil. Koj zatem se je pokadilo v šoli. Zadetek je bil popoln. Vsi so se oddahnili.«

Še danes, pravi Prezelj, mu ni znano, če se je tisti Italijan namerno izogibal zadetka ali je bilo to samo slučajno.

Po tistem zadetku so Nemci z njihovim minometalcem utihnili. Umaknili so se iz šole. Celo iz Sovodnji so se umaknili in se skušali zadržati v Trebiji.

Naslednja velika borba Vojkovec je bila na Goropekah nad Žirmi. Bilo je 25. decembra 1943. Nemci in belogardisti iz Treh Kraljev nad Idrijo so z vso silo hoteli izgnati Vojkovec iz tamkajšnjih položajev. Takrat so Vojkovi imeli precej žrtev. Tudi Prezelja so odnesli ranjenega iz bitke. Toda vzdržali so, ostali na Goropekah in še naprej varovali svoboden prehod iz Poljanske doline in Gorenjske na osvobodeno cerkljansko ozemlje.

S SODI NA GORENJO VAS

Jožeta Kosmača smo našli v tovarni »Tiskanina«. — Njegov rojstni kraj je koj za hribom onstran Davče.

»Ste bil v Vojkovi?«
»Da. Od 12. avgusta 1944. leta,« je odgovoril.

»Kako, da se tako spominjate tega datuma,« smo ga še pobotali.

»Ker mi je bila tisti dan zapupana tudi mala »breda«, ki jo sploh nisem znal rabiti,« je pojasnil v šali. Seveda je bil Jože potem dober mitraljezec, ampak tisti prvi dan! Vsak se pač mora učiti.

»Takrat smo bili na Pivki,« je pojasnil. »Potem pa je sledil po-

Dore Klemenčič: Bolnišnica »Franja« pri Cerknem (risba)

hod z mnogimi večjimi ali manjšimi boji skozi Otlico pri Predmeji, skozi Trnovski gozd in Lokve na Otalež pri Cerknem. Zaneslo nas je še na Šentviško planoto, a potem na Gorenjsko.

Najbolj pa sem se smejal v Gorenji vasi, ko smo s sodi napadli Nemce in belčke,« pravi tovariš Kosmač.

IVAN KOŠIR

Ko so se, kot se on spominja, po kakih 14 dnevih stalnih pohodov, ustavili blizu Gorenje vasi, so dobili ukaz, naj napadejo tamkajšnje sovražnikovo postojanko. Zanimiv je bil način napada. Dva bencinska soda so napolnili z razstrelivom. Komaj se je dobro zdanilo, že so spustili navzdol po hribu prvi sod. Treščil je za obzidje postojanke. Koj zatem je huda eksplozija stresla vso postojanko. Vsa stekla v oknih v vasi so bila v hipu razbita. Sledil je še drugi sod — nova eksplozija. Nemci in belogardisti so zbegani tekali okoli postojanke. Strah je bil velik. Vojkovi pa so se že jurili. Navdušeni so se spustili po hribu navzdol. Zavzemali so bunker za bunkerjem. — Popoldne so se sovražniki držali samo še v treh bunkerjih. Takrat so iz Škofje Loke priropotali tanki. Na pomoč je prišla nemška oklopna enota. Vojkovi so se umaknili. Toda »akcija« s sodi je vendarle uspela. Nad zmedo sovražnika so se še dolgo smejali.

DEDEK MRAZ V VODI

Joško Volavšek, France Pagon, Franc Konobelj-Slovenko in drugi so bili v bolnišnici »Franja«. Tudi Franc Dergant, ki je danes na ortopedski kliniki v Ljubljani in brata Franc in Jože Smit iz Kranja bodo morda zamerili, da niso prišli na vrsto za besedo ali dve o delu in požrtvovalnosti vseh, ki so se za leto ali več morali zapreti v ozko grapo med same skale in z ranjenci deliti usodo — ozdraviti ali umreti, zmagati ali poginiti.

Toda bolnišnico Franjo danes pozna skoraj vsak učenec. Vsi se čudijo, kako so mogli partizani tako blizu ceste, blizu sovražnih postojank organizirati veliko bolnišnico.

Manj znano pa je, da je med ranjenci in tudi med osebjem vedno vladalo dobro in veselo razpoloženje. Humor in dobra volja je bilo tudi eno od najboljših zdravil. Kdor ni imel močne volje in ni uspel premagati žlih misli, misli na dom, otroke in ženo, kdor je pred seboj gledal samo sovražnika in smrt, tak bolnik je kaj rad podlegel.

Da so v »Franji« pomagali vsi k dobri volji zgovorno priča pripovedovanje tovariša Slovenka, ki je bil dalj časa v bolnišnici pomočnik politikomisarja. Med drugim so pripravili tudi Dedka Mraza. Dedek je bil tova-

riš Konobelj: z veliko kučmo, plaščem, palico, ki so jo naredili iz mavca itd. Seveda je skupaj z Dedkom Mrázom šlo iz barake do barake, od postelje do postelje, celo spremstvo. Bilo je polno daril. Toda Dedek je imel za vsakogar pripravljena težka vprašanja. Kdor ni znal gladko in pravilno odgovoriti na vprašanje, so se mu vsi smejali. Slovenko ima še danes shranjena sestavljena vprašanja, ki so polna zdravega humorja, življenja in optimizma ljudi, ki so ranjeni in bolni čakali lepših časov.

Glavni smeh te prireditve pa je prišel nepričakovano. Ko je Dedek Mráz svečano z mogočnim korakom hodil iz barake v barako — iz vseh oken so ta sprevid vneto opazovali bolniki — se je prekopicnil v potok. Voda takrat ni bila ravno topla in kopel nič kaj prijetna. Za hip je vsem zastal dih, kajti med kamenjem bi se Dedku kaj zgodilo. Ko pa je dvignil glavo in spregovoril s svojim ponarejenim glasom izpod mokre kučme, je vse planilo v bučen smeh.

NIHČE NI VEDEL KJE JE

Ivan Košir, sodnik za prekrške pri OLO Kranj, je bil v partizanih ranjen. Zdravil se je v bolnišnici »Pavla« (nad Čekovnikom pri Vojskem) in nazadnje v bolnišnici »Franja« v Cerknem.

»Nihče med bolniki in ranjenici ni mogel vedeti, kam gre,«

pravi on. »Vsem so zavezali oči in jih vodili ali nosili čez mostičke, po vodi in skalah.«

»Ponoči so nas peljali v tisto grapo,« pravi. »Teško je bilo hoditi, toda nihče ni smel odvezati oči. Tik pred barakami v grapi so to dovolili.«

»Kaj ste mislili o kraju?«

»O tem, kje smo, takrat nismo smeli in niti hoteli govoriti. To bi bilo lahko nevarno za vse nas. Lahko je to kdo le slutil,« je povedal tovariš Košir.

»Kako ste se počutili v tej bolnišnici?«

»Dobro, res dobro. Bilo je veliko tovarištva, družabnosti, postelja, dobra hrana, včasih celo cigarete. Osebeje je bilo zelo vpludno, prijazno in delavno.«

»Se spominjate še katerega izmed ranjencev?«

»Veliko se jih spominjam! Zelo dobro se spominjam nekega tovariša, ki je sedaj na Krasu. Je brez obeh nog. Toda sicer je bil zdrav, mnogo je jedel, sploh ni mislil na svojo nesrečo. Nekoč se je tako življal v šale, da je pozabil, da je brez nog in se pogljal iz postelje hoteč na noge. Telednil je po tleh. Skupaj z njim smo se vsi smejali...«

»Greste v nedeljo v Cerkno?«

»Da, vsekakor.«

Zaželeli smo mu, da bi se tam po tolikih letih našel z vsemi nekdanjimi tovariši in tako obudil spomine na grenke in vendar tudi lepe, svetle dni.

K. M.

gorenjske bodice

△ Ko sem se ondan mudil v Kamniku, me je znanec povabil v kinematograf. Imenitno kavbojko da vrtiljo, je dejal, in vstopnice ima že rezervirane. No, pa sva šla. Ko ne bi nikoli storil te neumnosti! Naval je bil strašen, vstopnice razprodane. V avli pred poslopjem se je trla množica ljudi. Nenadoma se je množica zganila in se pomaknila proti vходу. Kino-operator se očitno ni menil za to, če so gledalci že v dvorani ali ne. Kratkot in malo je začel predvajati film, čeprav je najmanj sto ljudi sililo v dvorano. Če so se kinooperatorji zakleli, da bodo Kamničane naučili točnosti, so se to pot ušeli pri »razdelilniku«, ki 500 gledalcem odmerja več časa za prehod skozi preozka vhodna vrata. Množica je negodovala: »Zakaj ne puščajo ljudi v dvorano skozi oba vhoda? Zakaj ni zvonca zunaj pred domom?« — Bližnji spopad med rdečkožci in bledoličniki na filmskem platnu je vzbudil bojno razpoloženje. Zadnji pritiskajo na tiste pri odprtih vratih, ki že spremljajo dogajanje na platnu. Gneča postaja vse hujsa. Komolci opravljajo svoje. Gledalci v dvorani ne vedo, kaj naj gledajo — film ali bitko pri vходу. Krasná zabava, vam pravim, vredna Divjega zapada! Končno se je množica potisnila skozi vrata in rešen sem bil stiskalnice. Povem vam pa, da me v kamniški kino več ne spravite. — Howgh! Govoril sem.

△ Ko sem se tistikrat ustavljal pred spomenikom pisatelja Janeza Trdine, ki stoji v lepem parku v Mengšu, se mi je tole primerilo. — Ko sem razmišljal o usodi slavnega Mengšana, ki

nam je razkril mikavnosti dolenskih Gorjancev, sem nemadoma prestrašen odskočil. Zdelo se mi je, da se je spomenik nagnil proti meni in se bo zdaj zdaj podrl name. Pa me je prijazni Mengšan, ko je videl moj strah, ljubeznivo poučil, da se spomenik sicer že dalj časa nagiba, pa se, kot kaže, še lep čas ne bo podrl. Z obraza pa sem mu razbral, da sam ne veruje v to, kar trdi. Poslovil sem se in sklenil, da bom čez čas spet prišel pogledat, kaj so Mengšani storili za trdnost spomenika.

△ Nekako pred tednom mi je uslužbenec tovarne »Plamen« iz Kroke potisnil v roko železniško kontrolno karto rekoč: »Veš, le za las je manjkalo, pa bi jo požrl!« — Povedal mi je, da je v tovarniški kantini kupil kokto. Ko je do polovice izpraznil stekleničko, je v pižajci opazil omenjeno karto. Kako je prispela v steklenico, ni vedel povedati. Pač pa je prebral napis na steklenici: Slovenija vino Ljubljana. Steklenice pa polni s kokto — tako trdi tajnik tovarne »Plamen« — podjetje »Vino« — Kranj.

△ Primeri se tako, da se včasih ekspeditivnost dostavljanja poštinih pošilk povrne v dobo poštnih kočij. — No, ogledimo si naslednji primer: Neke dopisnica je bila oddana na pošto v Grahovem 25. junija 1958. To potrjuje tudi datum tamkajšnje pošte. Kranjska pošta je prejela dopisnico dan kasneje, 26. junija. Do sem je vse v redu. Kakšno pot je ubrala dopisnica od kranjske pošte pa do mene — Kranjčana, pa le ne

vem? Dopisnico sem namreč prejel šele 4. septembra.

△ In še en primer. Pismo z zelo vidnim naslovom, ki bi moralo biti dostavljeno na naslov v Kranju, je bilo oddano na celjski pošti 11. septembra. S tem datumom je tamošnja pošta tudi pismo odpremila. Pismo je prispelo v Kranj dan kasneje, se pravi 12. septembra, o čemer govori tudi žig kranjske pošte. Zdaj se je pa zataknilo, kajti pismo sem prejel 18. septembra, in sicer v »Tiskanini«. Zdi se mi, da je le malce hudo, če pismonoša zamenja »Gorenjski tisk«, kamor bi moralo biti pismo dostavljeno, s »Tiskanino«. Vse, kar imata skupnega, je »tisk«.

△ Če vas slučajno zanese pot v Nomenj pri Bohinjski Bistrici, se ognite gostilni »Ažman«. Jaz, na primer, sem jo obiskal, pa se kesam. Ko sem zahteval belo vino, so mi hoteli vsiliti črnega (belega namreč nimajo). Ko pa sem hotel iz protesta naročiti malinovec, so mi ponudili kokto. Malinovec namreč nimajo. Čudna gostilna! Ko pa sem se končno sprijaznil s kokto, sem moral še precej dolgo čakati na postrežbo, ker imajo menda samo osem kozarcev, ki pa so bili v prometu.

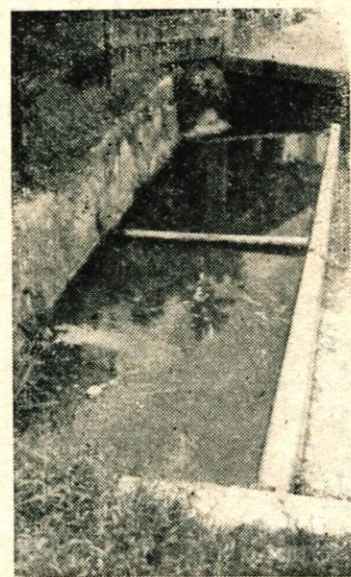
△ Ura na jeseniški gimnaziji ima zelo »trden karakter«. Že več mesecev namreč trdovratno kaže tričetr na dvanaest, in se ne premakne niti za minuto. Menim, da je prav zares »tričetr na dvanaest« (beri: skrajni čas!), da končno kazalca le spravijo preko dvanajste ure.

Do takrat Vas prav lepo pozdravlja Vaš Bodičar!

TRI SLIČICE Z 200 METROV POTI

Strazišče pri Kranju je že od nekdaj znano po svojih »labirintskih« stezah in poteh. Precej poti in steza je sedaj sicer že urejenih, vendar je še mnogo neurejenih in zanemarenih. Zgovoren dokaz zato so današnje tri slike (poti, ki se pri Trgovini Strazišče proti Omanu) odcepi proti Domu Partizana.

Marsikdo se je že vprašal, zakaj ob ovinku stoji veliko betonirano korito, ko pa v njem po nekaj dnevih dežja ni nič drugega, kot smrdljiva gnojica na kateri plava kup smeti. Korito je bilo nekdanje sicer namenjeno pericam, odkar pa je tudi v Strazišču vodovod, je ostalo brez pomena.

Nekaj korakov za tem je vsaj potihem že marsikdo preklinjal, ko si je raztrgal obleko. Le komu je padlo na pamet, da je tako nepremišljeno »utrtil« ograjo.

In končno, že pred dvema mesecema so izruvali stebre ob poti, menda zato, da jo bodo razširili. Zadnji čas je že bil, da se je ne-

kdo tega lotil. Toda stebre so zruvali, jih položili nekaj metrov vstran, jame pa pustili nezasete. Kdo pa bo odgovarjal, če se kdo v teh jamah ponesreči, kar se zlasti ponoči lahko kaj hitro pripeti? FaBo

ZAKAJ dihamo?

Skozi usta in nos nepretrgoma vdihavamo zrak v pljuča, in ga spet izdihavamo. Zrak, ki ga vdihavamo, in plin, ki ga izdihavamo, nimata istega sestava. Čisti zrak sestoji v glavnem iz dveh plinov: kisika in dušika. Poleg tega je v zraku še nekaj vodne pare in ogljikovega dioksida ter izredno majhne količine drugih, zlasti zlahtnih plinov. Zmes plinov, ki jo izdihavamo, pa kisika ne vsebuje, pač pa sestoji v glavnem iz dušika, kateremu je primešano znatno več ogljikovega dioksida in vodne pare.

Kisik iz zraka je moral torej ostati v pljučih. Naša pljuča so namreč zgrajena iz majhnih mehurovk, v katerih stenah so prepletene izredno drobne krvne žilice. Vanje je prodrl kisik in se zvezal s hemoglobinom iz rdečih krvnih telesov v tako imenovani oksihemoglobin. V tej splošni je šel kisik po vseh organih našega telesa. Vez med kisikom in hemoglobinom pa ni posebno trdna. V tkivih se ta zveza razruši, kisik se osvobodi in gre v tkiva in njihove celice. In tu, v najmanjših gradbenih enotah našega telesa, v celicah, tu se vrši končni cilj našega dihanja.

Da bomo to bolje razumeli, naj povemo še, da je kisik v zraku tisti vzrok, zaradi katerega telesa sploh morejo goriti. Gorenje ni nič drugega kot spajanje s kisikom. Les, oglje, bencin, olje, sladkor, meso itd. gore v zraku zato, ker se njihove sestavine (to sta v glavnem ogljik in vodik) rade spajajo s kisikom iz zraka. Pri gorenju nastajajo spojine ogljika in vodika s kisikom, to pa je ogljikov dioksid in voda. Poleg tega se pri gorenju stvari osvobodijo še toplote. Iz oglja n. pr. se je pri gorenju osvobodila še živa sila, energija, toplota. Ta živa sila — energija je morala biti torej skrita v oglju.

Ko je kisik prišel v naša tkiva, v celice našega telesa, je v njih izzval gorenje hranljivih snovi, ki jih dobimo s

hrano. To so predvsem ogljikovi hidrati (škrob, sladkor), maščobe in beljakovine. S postopnim gorenjem, razkrajanjem v naših celicah se ta energija osvobodila kot toplota, ki greje naše telo. Vse, s čemer kažemo, da smo živi, vse naše delo, mišljenje in govor, vse to »poganja« živa sila, energija, ki se je osvobodila iz hranljivih sestavin naše hrane v celicah telesa.

Osvobajanje energije se vrši le v prisotnosti kisika. Ni sicer kisik edini, ki sodeluje pri tem važnem poslu v človeškem telesu, toda on je vsekakor potreben, da se proces izvrši do kraja. Zato brez kisika in dihanja ni življenja.

Celice nikoli ne mirujejo. Neprestano delajo, gradijo in razkrajajo snovi, ki prihajajo vanje. Osvobajajo in trošijo energijo, ki jo rabimo za življenje. 3-

SAMO 32 KILOGRAMOV

Uporaba plastičnih snovi prinaša na vsa področja velike in praktične spremembe. Najnovejši izum, hladilnik srednje velikosti, je izdelan iz neke vrste polivinila in tehta le 32 kilogramov, medtem ko tehta navaden pločevinast hladilnik enake velikosti najmanj trikrat toliko.

DRUGOD JE ŠE SLABŠE

V Nemčiji, ki jo Nemci sami imenujejo deželo gospodarskih čudežev, obstoji tudi neke vrste prosvetni čudež. To je tako imenovana enostopna šola v kateri, kakor vidite, je osem razredov v enem samem razredu, ki jih istočasno poučuje en sam učitelj. Takih šol je danes v Nemčiji še okrog 8300 ali 28 odstotkov vseh ljudskih šol, od tega samo na Bavarskem 2135. Na sliki vidimo primer take šole v Leutstettnu pri Starnbergu. Odprta je bila pred 81 leti, zadnjikrat prepleškana pa pred petindvajsetimi. Nemci pa predvi devajo, da se bo položaj še poslabšal, kajti samo po letu 1948 so na Bavarskem uredili 650 enostopnih šol, medtem ko so okrog 700 večstopnih preuredili v enostopne.

»Nesrečna številka« 13

Mnoga praznovanja (vražje), čeprav so preživela že tisoče let, so se obdržala do današnjih dni. Postala so sestavni del naših pojmov o svetu, ki naš obkro-

žuje, čvrsto so se vkoreninila v naše življenje.

Številka 13! Vražja, nesrečna številka! Kdo tega še ni slišal? Začeti neko važno delo trinajstega v mesecu? Ali ni bolje počakati naslednjega dne?

Ta in podobni praznovni predsodki so vsakomur znani. Izobražen, kulturn človek nanje ne polaga pozornosti. Mnogi ljudje pa še danes mislijo, da taki brezmiselni predsodki nekaj pomenijo.

Posledice brez vzroka ni, to je jasno! Obstajali so torej neki vzroki, ki so povzročili praznovne predsodke. Njihove izvore pa je treba iskati v daljnji preteklosti.

Zakaj je številka 13 nesrečna? S čim moremo pojasniti to široko razprostranjeno vražjo?

Človeštvo je že v davni preteklosti dajalo posameznim številkam tajstven značaj. Pri raznih narodih so veliko spoštovanje uživale številke tri, sedem, devet, dvanajst. O vsaki od teh števil obstajajo mnoga pripovedovanja. Mi pa se ustavimo na poslednji številki — 12.

Dvanajst mesecev je v letu, dvanajst

ozvezdij. Od kod taka priljubljenost te številke?

Nič ni nenavadnega v tem. Dvanajst se je po zaslugah smatralo kot nenavadno število: deljivo je z 2, s 3, s 4 in s 6. Ta številka je bila boljše od na splošno osvojene desetice, ki se brez ostanka deli samo z 2 in 5. Zato je bilo v svojem času računanje z ducatno bolj v navadi kot danes. Pa tudi danes se je ponekod še ohranilo: dan in noč se deli na dva ducata ur, ure sestojijo iz pet ducatov minut, minute pa s pet ducatov sekund.

Dvanajst se je v starih dobah spoštovala kot dokončna, sveta številka. V nebesnem krogu je bilo v dvanajstih znakih »spravljeno« vse vsemirje, v dvanajstih urah je bil »zaprt« ves brezkončni čas sveta. Skratka, dvanajst je bila nekaka popolna številka.

Številka 13 je bila izven meje te popolnosti. Mešala je račune, zato so jo že od davna smatrali za neprijetno, v njej so se izmišljali razne laži in na koncu koncev je trinajst postala »vražja številka«, ki prinaša nesrečo. 3-

ZA RAZVEDRILLO

— Daj mu dvojno porcijo! To je tisti, ki nas je lani prijavil sanitarni inšpekciji...

(Iz »Delavske enotnosti«)

BREZ BESED

(Iz »Delavske enotnosti«)

FRANK OWEN:

46

EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

Malo sem prigriznil, nato pa počival. Kurir se je kmalu vrnil z mojim potnim listom. Pred hišo je že čakal avto. Izposodil sem si obleko in površnik in odšel.

Vreme je bilo priskutno. Pihal je močan veter in silovito je deževalo. Na letališče smo odšli v zasebno sobo, ki je pripadala nemškemu vojnemu letalstvu. Dr. Braun se je šel pogovoriti s pilotom. Ko se je vrnil, je bil videti vznemirjen.

»Pilot noče vzleteti,« nam je sporočil. »Vreme je pre-slabo. Nemudoma moram po radiu obvestiti Berlin in doseči, da bodo pilotu ukazali, da mora oditi na pot.«

Odšel je ven. Čez pol ure se je vrnil z ukazom za pilota, da mora vzleteti brez odlašanja kljub grozečemu viharju. Pilot mu je dal podpisati izjavo, da on, dr. Braun, prevzame vso odgovornost za polet, in vzpel sem se v letalo.

Z menoj je letelo še šest potnikov, veliko več pa jih je raje počakalo na boljše vreme. Potovanje je bilo sila neudobno; padali smo v prazno, se borili več ur z vetrom. Dež je bobnal po šipah in voda je vdrila v letalo, dvema potnikoma pa je bilo zelo slabo. Po triinpolurni vožnji smo prispeli v Madrid.

Ko sem stopil iz letala, me je ogovoril rdečeličen mladenič nizke postave.

»Ste vi Fritz?«

»Joli Albert!« sem odvrnil.

»Moje ime je Heinz Stromer. Imate kaj prtljage?«

Odkimal sem z glavo.

»Dobro, pojdite z mano.«

Odšel sem za njim do kontrole voznih listkov. Nameščene je pogledal zavoje na moji glavi, nato pa Stromerja, ki mu je pomežiknil. Pritisnil je žig in s tem potrdil moj prihod.

Z avtom sva se odpeljala v hotel »Florida«, kjer so zame rezervirali sobo. Stromer me je spremil po stopnicah. Priporočil mi je, da bi bilo najbolje, če bi spričo svojega videza naročil, naj mi prinašajo jedi kar v sobo. Prinesli so res izvrstno večerjo. Za glavno jed je bil odlojen in zalila sva ga s tremi steklenkami burgundca. Počutil sem se kakor preroben. Moj spremljevalec mi je želel lahko noč in ob odhodu pustil na mizi 1000 pezeta.

Tisto noč sem sijajno spal. Toda naslednje jutro je bilo moje oko živomodro in prekrizano z rdečimi žilicami. Oblekel sem se in šel na sprehod, išoč brivnico.

Zdelo se mi je, kakor da v Madridu živi na tisoče umazanih, vedoželjnih otrok in imel sem občutek, kakor da me vsi ti otroci ves dan zasledujejo. Najprej so tekali za menoj, zatem pa predrzno in smelo skalali pred mano in buljili v moj povežani obraz. S prsti so opozarjali svoje prijatelje na moje zavoje; mimoidoči so se ustavljali in prav tako prodajali zijala; vojaki so me gledali z naklonjenostjo. Z olajšanjem sem naposled našel brivca in sedel na stol. Prijazno se je nakremžil, brž ko je ugotovil, da sem tujec. Rekel sem mu, da sem Francoz.

»Ah! Vi s ukvarjate z boksom,« je kriknil v slabi francoščini in začel oponašati boksarja.

»Ja,« sem odgovoril s trudnim glasom. »Zdaj pa me, za božjo voljo že ostrižite in obrijte, prosim vas.«

To je opravil zelo dobro.

V salonu hotela sem našel Stromerja in krenil z njim kupovat. Kupil sem obleko, srajce itd. in dva dobra kovčka, ki sem ju napolnil s kavo, čajem, milom, čokolado, cigaretami in mnogimi drugimi rečmi, ki jih ni bilo moč dobiti v okupiranih deželah.

Prebivalci Madrida so bili videti revni in potrti; mnogi so bili bos in v capah in vrste pred ustanovami, kjer so delili pomoč, so bile neke običajne. Trgovine so bile polne dobrega, toda dragega blaga. Ulice so bile polne vojakov, med katerimi sem opazil tudi nekaj pripadnikov španske Sinje divizije, ki so bržkone prišli z ruske fronte na dopust.

Po kosilu je prišel na vrsto še eden v seriji mojih neskončnih pogovorov, tokrat z enim izmed uradnikov nemškega veleposlaništva, ki me je spet povpraševal o mojih doživljajih. Bil je debelušen, prijazen možakar, ki je bil, zdi se mi, zelo lahkovoren. Pa kljub temu mu ni šlo v glavo, ko sem mu pripovedoval, kako je z živili v Angliji. Res, večina Nemcev, ki so me izpraševali, je podvomila o resničnosti mojih izpovedi, kadarkoli sem spregovoril o tej plati življenja v Angliji. Moj debeli prijatelj je osuplo zazijal, ko je slišal, da lahko Angleži jedo v restavracijah brez živilskih nakaznic.

Naslednji dan me je spremil debeluhar iz veleposlaništva na pogreb umrlega nemškega veleposlanika. Imela sva krasen pregled nad sprevodom. Na tisoče ljudi je stalo v špalirju in vojaki španskega letalstva, vojske in mornarice so korakali v bojnem razporedu. Ko so nesli mimo zastave polkov, je ljudstvo iztegnilo roke v fašistični pozdrav. Diktator Franco je s številnimi višjimi nemškimi diplomati hodil za krsto na lafeti. Tudi Italijani so napravili parado vojaških uniform. Zamisel Osi je vse-kakor bila, pokazati svetu, kako trdni so špansko-nemški odnosi. Imel sem vtis, da so malone vsi premožni Španci naklonjeni Nemcem.

Španski tisk, nedvomno spodbujan iz Berlina, je začel tedaj kričati zoper zavezniško bombardiranje Nemčije. Stromer mi je prevedel nekaj španskih člankov; bili so prepričljivi za vsakogar, ki ni poznal načina nacistične propagande.

Zanimivosti

UMETNI SMARAGD

V Kanadi so pred kratkim naredili ogromen umetni smaragd, ki ga imajo za enega največjih in najlepših na svetu. Dragoceni umetni kamen ima 1100 karatov, največji naravni smaragd pa ima 1.348 karatov. Da je kamen umeten, ugotovijo lahko samo najbolj precizni mikroskopi.

133 UR JE IGRALA NA KLAVIR

Po 133-urnem igranju na klavir je bila 40 letna Marie Ashton prepeljana v bolnišnico. Vendar je zadovoljna, da je svoj rekord v maratonskem igranju zboljšala za eno uro.

UMETNO SRCE PRI PSU

V Čehoslovaški, v dvorani bolnice v Ružomberku, so kirurški srce psa za 15 minut zamenjali z umetnim srcem, ki je svojo nalogo dobro opravilo. Kri psa je brez kakršnekoli motnje oddajalo v vse dele telesa.

NA SVETU VSAK DAN 55 TISOČ NOVIH PREBIVALCEV

Po podatkih, ki jih je v Organizaciji združenih narodov objavil Aldous Huxley, se na svetu rodi vsak dan 55.000 novih prebivalcev — erozija pa uniči vsak dan več kot 50.000 ha zemlje, torej en hektar na vsakega novega človeka.

PRIDELEK PŠENICE V ZDA

V ZDA so med vojno in po njej povečali pridelek pšenice od 19 milijonov 476.000 ton na 26 milijonov 804.000 ton, čeprav je bila posejana površina leta 1954 celo za spoznanje manjša kot v letih 1934—1938. Povprečni donos je narasel od 8,2 centa na hektar na 11,1 do 12,8 centov v letu 1953, torej za polovico.

ZANIMIVOSTI

KISIK ZA POTNIKE V VSEMIRJE
Američani delajo poizkuse, da bi kisik, ki ga bodo potrebovali bodoči vsemirski potniki, pridobivali iz morskih alg, ki vsebujejo veliko količino tega elementa. Poizkusi z mišmi so se dobro obnesli.

PRI KATERIH POKLICIH ŽIVCI NAJBOLJ TRIPIJO

Statistični urad britanske vlade zbira tudi podatke o duševnih boleznih in poklicih, ki so v tem smislu za ljudi najbolj naporni. Kot najpogostejše duševne bolezni omenjajo mešalce v barih in natakarje, pri katerih se pokažejo znaki duševnih bolezni prej kot pri ljudeh drugih poklicev. Potem se zvrstijo kuharji, vrtnarji, raznašalci listov, arhitekti, zdravniki, kemiki in vseh vrst znanstveniki.